

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

**ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА МЕТОДИКИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

**РОЗВИТОК ЧИТАЦЬКОГО ІНТЕРЕСУ
МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ БУКТРЕЙЛЕРА**

**Кваліфікаційна робота
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)**

Виконала:
студентка 6 курсу, 631 групи
спеціальності 013 «Початкова освіта»
ПАУК АНАСТАСІЯ ПЕТРІВНА

Керівник: канд. пед. наук, доц. Піц І. І.

До захисту допущено
на засіданні кафедри
протокол № ___ від _____ 2023 р

Зав. кафедрою _____ проф. Романюк С. З.

АНОТАЦІЯ

Паук А. Розвиток читацького інтересу молодших школярів засобами буктрейлера. – Рукопис. Магістерська робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 013 Початкова освіта. – Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. – Чернівці, 2023. – 112с.

Магістерська робота присвячена дослідженню процесу розвитку читацького інтересу у молодших школярів з використанням інноваційного педагогічного інструмента – буктрейлера. Робота включає вступ, два розділи, висновки до кожного з розділів, загальні висновки, список використаних джерел та додатки.

У першому розділі «Теоретичні засади розвитку читацького інтересу засобами буктрейлера» розглядаються основні аспекти читацького інтересу як наукової проблеми. Досліджується сутність читацького інтересу як основи літературної освіти молодших школярів, враховуючи специфіку його розвитку в учнів молодшого шкільного віку. Особлива увага приділяється ролі буктрейлера як ефективного інструмента у розвитку читацького інтересу молодших школярів. Розділ завершується висновками, в яких підводяться підсумки результатів аналізу.

Другий розділ «Організаційно-педагогічні умови розвитку читацького інтересу молодших школярів засобами буктрейлера» включає в себе емпіричне дослідження рівня розвитку читацького інтересу у молодших школярів, а також обґрунтування організаційно-педагогічних умов для ефективного використання буктрейлера. В цьому розділі розглядаються питання дотримання основних етапів у створенні буктрейлера, використання буктрейлера як системи розвитку читацького інтересу, а також готовність вчителів до впровадження буктрейлера у роботу з молодшими школярами. Розділ також завершується висновками, в якому розкрито можливості та перспективи використання буктрейлера в педагогічній практиці.

Магістерська робота спрямована на вдосконалення методів та педагогічних підходів до розвитку читацького інтересу молодших школярів та виявлення ефективності використання буктрейлера у цьому процесі.

Ключові слова: читацький інтерес, учні початкової школи, буктрейлер, літературна освіта, організаційно-педагогічні умови, мотивація до читання.

ABSTRACT

Pauk A. Development of reading interest of younger schoolchildren by means of a book trailer. – Manuscript. Master's Degree Program for Master's Degree in Specialty 013 Primary Education. – Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University. – Chernivtsi, 2023. – 85 p. – 112p.

The master's thesis is devoted to the study of the process of developing reading interest in younger schoolchildren using an innovative pedagogical tool - a book trailer. The work includes an introduction, two chapters, conclusions to each of the chapters, general conclusions, a list of used sources and appendices.

In the first chapter "Theoretical foundations of the development of reader interest by means of book trailers" the main aspects of reader interest as a scientific problem are considered. The essence of reading interest as the basis of literary education of younger schoolchildren is investigated, taking into account the specifics of its development in students of younger school age. Special attention is paid to the role of the book trailer as an effective tool in developing the reading interest of younger schoolchildren. The chapter ends with conclusions summarizing the results of the analysis.

The second section "Organizational and pedagogical conditions for the development of reading interest of younger schoolchildren by means of a book trailer" includes an empirical study of the level of development of reading interest in younger schoolchildren, as well as the justification of organizational and pedagogical conditions for the effective use of a book trailer. This section examines the issues of observing the main stages in the creation of a book trailer, using a book trailer as a system for developing reader interest, as well as the

readiness of teachers to implement a book trailer in working with younger schoolchildren. The chapter also ends with conclusions, which reveal the possibilities and prospects of using the book trailer in pedagogical practice.

The master's work is aimed at improving the methods and pedagogical approaches to the development of reading interest of younger schoolchildren and identifying the effectiveness of using the book trailer in this process.

Keywords: reading interest, primary school students, book trailer, literary education, organizational and pedagogical conditions, motivation to read.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЧИТАЦЬКОГО ІНТЕРЕСУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ БУКТРЕЙЛЕРА	12
1.1. Розвиток читацького інтересу як наукова проблема	12
1.2. Сутнісна характеристика читацького інтересу як основи літературної освіти молодших школярів	18
1.3. Специфіка розвитку читацького інтересу учнів молодшого шкільного віку	33
1.4. Роль буктрейлера у розвитку читацького інтересу молодших школярів	41
Висновки до першого розділу	51
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ЧИТАЦЬКОГО ІНТЕРЕСУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ БУКТРЕЙЛЕРА	53
2.1. Емпіричне дослідження рівня розвитку читацького інтересу молодших школярів	53
2.2. Обґрунтування організаційно-педагогічних умов розвитку читацького інтересу молодших школярів засобами буктрейлера	70
2.2.1. Дотримання основних етапів у створенні буктрейлера як одна з умов розвитку читацького інтересу учнів початкової школи	71
2.2.2. Використання буктрейлера як системи з метою розвитку читацького інтересу молодших школярів	75
2.2.3. Готовність вчителів початкових класів до використання буктрейлера як засобу розвитку читацького інтересу учнів молодшого шкільного віку	78
Висновки до другого розділу	84
ВИСНОВКИ	85
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	89
ДОДАТКИ	96

ВСТУП

Актуальність дослідження. Для сучасного покоління дітей, яке виростає в умовах швидкозмінного інформаційного простору, важливо забезпечити неперервний розвиток їхніх навичок читання та літературної культури. Використання буктрейлерів може стати ефективним рішенням для активізації читацької активності, адже це не лише зацікавлює молодших читачів, а й розвиває їхню здатність сприймати, аналізувати та інтерпретувати інформацію.

Державний стандарт початкової загальної освіти передбачає одне з головних завдань школи – всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетенцій та наскрізних навичок відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей та потреб, цінностей, самостійності, креативності та цікавості. Завданням надзвичайної важливості є підтримка позитивного ставлення та інтересу дитини до навчання. Ці завдання реалізуються сукупністю предметів, кожен з яких є важливою частиною змісту початкової освіти [15].

Ось чому уроки в початковій школі повинні мати новий творчий характер, включаючи надзвичайно цінний та продуктивний пошук педагогічної науки та практики при розробці інтегрованих курсів та уроків. Необхідно запозичити найкращий досвід викладачів, шукати нові можливості для засвоєння учнями нових знань.

Суть Нової української школи полягає в переході від школи, де діти забили знаннями, до школи компетентностей XXI століття, школи для життя. Тобто вона повинна давати не лише знання, а й знання із здатністю застосовувати їх. Це вимагає нового змісту освіти, нових методів навчання, вчителів та нового освітнього середовища.

Актуальність даного дослідження полягає в тому, що сучасний світ стикається з викликом відновити та підтримати інтерес молодшого покоління до читання. З поширенням цифрових технологій та зміною у способах

отримання інформації, у багатьох дітей втрачається зацікавленість до книг як основного джерела знань та розвитку.

Буктрейлери, що є візуально-емоційними оглядами книг, представляють собою новий підхід до популяризації літератури серед дітей. Завдяки їх використанню можна викликати більше цікавості до книг, підвищити мотивацію до читання та сприяти формуванню читацької компетентності. Отже, дослідження розвитку читацького інтересу засобами буктрейлера є актуальним, оскільки воно спрямоване на знаходження нових, ефективних методів популяризації читання серед молодшого покоління та розвитку їхньої креативності та критичного мислення.

Укладаючись у контекст інноваційних підходів до освіти, дослідження зосереджується на знаходженні способів, які б підтримали дитячий інтерес до читання, сприяли розвитку їхньої уяви та творчих здібностей. Відкриваючи двері до унікального світу літератури, буктрейлери дозволяють дітям зануритись у сюжет, сприймати інформацію в зручному для них форматі і розвивати навички критичного мислення.

Засноване на підґрунті педагогічної та літературної теорії, наше дослідження має на меті простежити вплив застосування буктрейлерів на розвиток читацького інтересу у молодших школярів. Вивчення методів створення та застосування таких трейлерів, а також аналіз їхнього впливу на відношення дітей до літературних творів є глибоко актуальним завданням у галузі освіти та педагогіки.

Стан дослідження проблеми. На сьогоднішній день проблема розвитку читацького інтересу серед дітей і молоді є актуальною та невирішеною. Досягнення цієї мети вимагає залучення нових, інноваційних підходів, зокрема використання буктрейлерів як інструменту для привернення уваги до літературних творів. Проте, на сьогоднішній день дослідження у цьому напрямку є обмеженими, а їх результати ще не отримали широкого визнання в практичній освітній діяльності.

Зокрема, існують окремі дослідження, які вивчають вплив використання буктрейлерів на читацький інтерес, однак більшість з них фокусуються на старшій шкільній або підлітковій віковій групі. Отже, дослідження впливу буктрейлерів на розвиток читацького інтересу серед молодших школярів залишається недостатньою вивченою та охопленою проблемою.

Попри це, можна зауважити, що в сучасному педагогічному середовищі спостерігається зростаючий інтерес до використання інноваційних методів та підходів у навчанні, зокрема через використання мультимедійних технологій та візуальних засобів. Однак, відсутність комплексного дослідження впливу буктрейлерів на формування читацького інтересу в контексті шкільної освіти залишає питання відкритим та потребує додаткового дослідження.

Проблему, на яку ми звернули увагу, активно досліджували науковці як в Україні, так і за кордоном. В наукових дослідженнях А.Бессараба розглядається явище "book trailer" як новий аспект соціальних комунікацій. С.Водолазька підкреслює його значення як інструмент візуальної комунікації. О.Лаврик та М.Плешакова зосереджуються на комунікаційному процесі створення "book trailer", де вербальна інформація передається візуально.

Дослідження щодо використання технології "book trailer" в початковій школі проводили такі вчені, як М.Варданян, Н.Максимова. Проблему формування читацьких інтересів і читацької культури досліджували Г.Бійчук, Ф.Бугайко, Е.Огар, М.Рибникова. Методичний аспект проблеми висвітлено у працях М.Вашуленка, В.Науменко, О.Савченко.

Загальний аналіз психологічних, педагогічних і методичних досліджень дозволяє зробити висновок, що проблема використання технології "booktrailer" у роботі зі школярами, хоча і знайшла відображення в численних дослідженнях, все ж вимагає подальшого вивчення та удосконалення, особливо щодо формування читацького інтересу у молодших школярів за допомогою технології "booktrailer".

Актуальність проблеми дослідження і зумовили вибір нами теми наукової роботи: «Розвиток читацького інтересу молодших школярів засобами буктрейлера».

Об'єкт дослідження – розвитку читацького інтересу молодших школярів.

Предмет дослідження – організаційно-педагогічні умови розвитку читацького інтересу молодших школярів засобами буктрейлера

Мета дослідження – теоретичне обґрунтування організаційно-педагогічних умов розвитку читацького інтересу молодших школярів засобами буктрейлера

Для досягнення мети визначені наступні **завдання дослідження**:

- ✓ проаналізувати теоретичні засади розвитку читацького інтересу молодших школярів засобами як наукової проблеми;
- ✓ розкрити сутність, зміст та специфіку розвитку читацького інтересу учнів молодшого шкільного віку;
- ✓ з'ясувати роль та можливості буктрейлера у розвитку читацького інтересу молодших школярів;
- ✓ емпірично дослідити рівень розвитку читацького інтересу учнів початкової школи;
- ✓ обґрунтувати організаційно-педагогічні умови розвитку читацького інтересу молодших школярів засобами буктрейлера.

Методи дослідження: загальнонаукові методи (аналіз педагогічної та методичної літератури, узагальнення, синтез, порівняння) з метою обґрунтування основних положень та понять з даної проблеми, систематизації науково-педагогічних досягнень; емпіричні методи (метод педагогічного спостереження, метод анкетування, метод вивчення учнівських робіт).

Теоретичне значення дослідження полягає в розширенні наукового розуміння впливу буктрейлерів на розвиток читацького інтересу серед

молодших школярів. Результати дослідження можуть сприяти поглибленому аналізу педагогічних аспектів використання цього інноваційного методу в початковій освіті.

Завдяки теоретичному аналізу літературних джерел та власним дослідженням, будуть визначені основні принципи та методи застосування буктрейлерів у молодшому шкільному віці. Це надасть можливість вчителям та педагогам глибше зрозуміти механізми формування читацького інтересу серед дітей цього вікового періоду.

Крім того, дослідження дозволить розкрити переваги і обмеження використання буктрейлерів у шкільній освіті, що в свою чергу може сприяти удосконаленню педагогічної практики та розробці нових методичних підходів до роботи з молодшими школярами.

Практичне значення дослідження полягає у наданні педагогам, вчителям та іншим спеціалістам в галузі шкільної освіти цінних практичних рекомендацій та інструментів для ефективного впровадження буктрейлерів у навчально-виховний процес.

Перш за все, результати дослідження можуть бути використані педагогами для покращення методів роботи з молодшими школярами в галузі розвитку читацьких навичок. Застосування буктрейлерів допоможе стимулювати інтерес дітей до читання, розвивати їхні уявлення про зміст книги та вчити аналізувати та виражати свої враження.

Крім того, отримані результати дослідження можуть послужити основою для розробки нових методичних матеріалів, планування уроків та занять з літературного виховання, які будуть базуватися на використанні буктрейлерів. Це допоможе педагогам покращити свою педагогічну практику та забезпечити більш змістовний та цікавий процес навчання та виховання.

Таким чином, практичне значення дослідження полягає в тому, що воно надає конкретні рекомендації та інструменти для педагогів та інших фахівців, які працюють з молодшими школярами, з метою підвищення

ефективності розвитку читацьких навичок у дітей через застосування буктрейлерів.

Структура дослідження. Магістерська робота складається з двох розділів, в яких є підрозділи, висновки, список використаних джерел та додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЧИТАЦЬКОГО ІНТЕРЕСУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ БУКТРЕЙЛЕРА

1.1. Розвиток читацького інтересу як наукова проблема

Розвиток читацького інтересу у сучасних умовах є актуальною науковою проблемою, яка викликає значний інтерес серед педагогів, психологів, літературознавців та інших фахівців у галузі освіти та літературного виховання. Ця проблема стала особливо актуальною в умовах швидкого розвитку технологій, зміни читацьких пріоритетів та викликів, які виникають перед дитячим читанням.

В сучасному інформаційному суспільстві діти та підлітки стикаються з різноманітними джерелами інформації, включаючи віртуальні медіа, соціальні мережі та інші розваги. Це може вплинути на їхні читацькі звички та інтереси, а також змінити підхід до сприйняття літературних творів. Водночас, читання має велике значення для розвитку критичного мислення, здатності аналізувати та розуміти текст, а також розширює кругозір та поглиблює знання дітей про навколишній світ.

Читання завжди відіграло важливу роль в історії людського розвитку. Сьогодні читання пронизує всі сфери нашого життя. Це основа інформаційної, освітньої, пізнавальної, професійної, а також повсякденної людської діяльності [10, с. 36].

Важко уявити людину, яка б не користувалася читанням у повсякденному житті (читання газет, журналів, телевізійних програм, розкладу руху певного виду транспорту, посібників з експлуатації будь-якого побутового приладу, рецептів тощо). Більшість сучасних професій передбачає читання інструкцій, факсів, угод, пошти, ділових паперів.

Проблема читання є однією з найважливіших у навчально-виховному процесі в школі. Навички читання починаються і фактично формуються в учнів на уроках читання в молодших класах.

На інших уроках у початкових та середніх школах вміння читати не є об'єктом цілеспрямованого, систематичного вивчення, тому учні не розвиваються спеціально (на відміну від розвинених країн, де роботі з текстами приділяється увага на всіх рівнях освіти). Однак навички, сформовані на уроках читання в школі, не можуть повною мірою забезпечити необхідний рівень подальшої інформаційної та інтелектуальної активності сучасних учнів [31, с. 59].

Читання - складний процес, що вимагає уваги, зусиль, фізичних та розумових сил [2, с. 7]. Розрахунки та дослідження показують, що при читанні по 1 годині на день учень протягом шкільного життя читатиме від 150-170 книг на 300 сторінок. Щороку викладається від 13 до 14 книг. Ці дані мають не лише пізнавальне, а й практичне значення; вони допомагають визначити кількість позакласного читання та програмної літератури для учнів у кожному класі.

Спілкуючись із зовнішнім світом, людина стикається з новими об'єктами та аспектами діяльності. Коли внаслідок певних обставин щось набуває певного значення для людини, це може викликати у нього інтерес - специфічну спрямованість на його особистість.

Інтерес, як різновид явища, існування та вплив якого на людину не викликає сумнівів, визначається крізь призму багатьох інших процесів, вплетених у неї та взаємопов'язаних. Очевидно, цим пояснюється існування цього явища, яке не є ізольованим, не ізольованим від багатьох інших процесів, включаючи емоції, волю, інтелект і є своєрідним сплавом. Саме це є цінним у працях сучасних психологів, оскільки вони намагаються розглядати інтерес не ізольовано, а до цілісної структури особистості, до світу особистісних взаємовідносин та потреб [2, с. 5].

Розглядаючи джерело людських інтересів, більшість психологів та педагогів вважають, що це навколишній світ. Тобто інтереси виникають під впливом соціального життя людини, в процесі її діяльності, спрямованої на задоволення певних потреб. Так, потреба людини у спілкуванні з іншими

людьми викликає у нього інтерес до них. З іншого боку, інтерес до певних об'єктів, що виникає під впливом вражень від об'єктів зовнішнього світу, консолідує і розвиває завдяки діяльності, стає необхідністю дії. Поза середовищем, поза діяльністю, інтерес людини не може розвинути.

На думку С.Рубінштейна, специфіка інтересу полягає в тому, що інтерес – це фокус на певному предметі думок, що викликає бажання познайомитися з ним, глибше проникнути в нього. Інтерес - це орієнтація особистості, яка полягає в концентрації його думок на певному предметі. Думку слід розуміти як складне утворення - спрямована думка, думка-участь, що має емоційне забарвлення [3, с. 21].

Ряд психологів намагався поєднати явище «інтересу» з такими особистими якостями, як потреби та установки. Близькість інтересу до сфери потреб дає підставу деяким психологам стверджувати, що інтерес - це свідомо потреба. Однак різниця між інтересом і потребами полягає в тому, що потреба виражає дефіцит чогось, а інтерес - вибірковість предметів, явищ світу. Це проявляється у напрямку уваги, думок, думок, а потреба - у бажаннях, бажаннях, волі.

Отже, на думку С.Рубінштейна, інтереси – це специфічні мотиви культурної та, частково, пізнавальної діяльності людини. Бажання звести інтерес до потреби, визнаючи її виключно як усвідомлену потребу, є несумісним. Усвідомлення потреби може викликати інтерес до об'єкта, який може її задовольнити, але несвідомо потреба - це також потреба, а не інтерес [18, с. 36]. Звичайно, в одній різноманітній орієнтації особистості всі сторони взаємопов'язані, тому інтерес та потреба також взаємопов'язані.

Інтерес – це мотив, який діє в силу сприйманої значущості та емоційності. У будь-якому інтересі ці два моменти представлені певною мірою, але взаємозв'язок між ними на різних рівнях усвідомлення може бути різним. Якщо загальний рівень усвідомлення цього інтересу недостатньо високий, тоді може переважати емоційний потяг. На цьому рівні свідомості

на питання, чому це цікаво, відповідь може бути лише один: цікавить, що цікавить, подобається те, що подобається.

О.Ковальов стверджував, що головною ознакою інтересу може бути лише стійке позитивне емоційне ставлення особистості до об'єкта. Сам емоційний стан, викликаний інтересом, або, точніше, емоційною складовою інтересу, має специфічний характер, відмінний від того, що супроводжується або в якому виражена потреба. Коли потреби не задовольняються, важко жити, але коли інтересів немає, життя нудне. Все це свідчить про те, що інтерес пов'язаний із конкретними проявами в емоційній сфері [28, с. 11].

Інтереси характеризуються їх розподілом. У деяких зацікавленість може бути повністю зосереджена на будь-якому предметі, що веде до одностороннього розвитку особистості і є одночасно результатом такого одностороннього розвитку. Інші мають два або навіть кілька центрів, навколо яких групуються їх інтереси. Це може призвести до того, що людина не зможе повною мірою присвятити себе якій-небудь діяльності чи напрямку.

Однак не виключено, що широкі та багатогранні інтереси зосереджені в одній галузі і настільки пов'язані з основними аспектами людської діяльності, що навколо цього єдиного ядра можна згрупувати досить розгалужену систему інтересів. Така структура інтересів є найбільш сприятливою для всебічного розвитку особистості.

Розвиток читацького інтересу є складним процесом, який виник і еволюціонував на протязі великої кількості часу. Історія проблеми розвитку читацького інтересу включає в себе інші етапи та фактори, які вплинули на становлення цього явища.

Читацький інтерес виник одразу після появи писемності та письмової культури. Спочатку читали обмежене коло людей – священики, урядовці, вчені. Книги були рідкісними та дорогими, і доступ до них був обмежений. У цьому періоді інтересу до читання та письма вивчали вчені, такі як Арістотель та Платон, які досліджували важливість слова та тексту у

формуванні мислення. Філософи та духовні лідери, такі як Святий Августин, пропагували важливість читання священних текстів та духовного розвитку.

Винахід друкарства Йоганном Гутенбергом у середині XV століття суттєво вплинув на розвиток читацького інтересу. Завдяки друкарству стали виготовляти книги швидше та дешевше. Розширення Біблії та інших релігійних текстів сприяло збільшенню числа людей, які вмiли читати. Реформація також вплинула на читацький інтерес, поза релігійні диспути та поширення різних релігійних прочитань вимагали читання та інтерпретації священних текстів.

У цей період розвитку друкарства, історик та філософ Джованні Ботеро вивчав поширення книг як інструмент соціального та інтелектуального впливу. Реформатори, такі як Мартін Лютер, активно використовували тексти листів для поширення своїх ідей [2, с. 4].

У XVIII - XIX століття період книги стали більш доступними для широкої громадськості завдяки розвитку видавничої справи та публікаціям у газетах та журналах. Розвиток роману, оповідання і поезії сприяло зростання читацького інтересу. Роботи авторів, таких як Чарльз Діккенс, Джейн Остін, та багато інших, стали популярними серед читачів.

У цей період історик-літературознавець Ернст Роберт Курц провів дослідження щодо впливу літератури на суспільство та культуру. Літературознавці, такі як Георг Лукач, досліджували роль літератури у формуванні індивідуальності та світогляду.

З появою радіо, кіно та телебачення читацький інтерес став конкурувати з іншими формами розваг і інформації. Однак це також сприяло поширенню літературних адаптацій та розвитку масової культури читання. У другій половині XX століття почався цифровий вік, із з'явленням Інтернету та електронних книг. Це значно змінився спосіб, яким люди підтримують та споживають інформацію, включаючи літературні тексти.

У цей період масової комунікації та впливу масових ЗМІ вивчали вчені, такі як Маршалл Маклюен та Вальтер Онг. Дослідниця інформаційної епохи

та цифрової революції Шері Туркл вивчала вплив Інтернету та соціальних мереж на сприйняття інформації та спілкування [2, с. 6].

Сьогоднішній читацький інтерес може бути реалізований у різних форматах: від традиційних паперових до аудіокниг та електронних книг. Соціальні медіа, відео-блоги та інтернет-форуми не можуть читати обмінюватися враженнями про читання та ділитися рекомендаціями.

Серед українських науковців і педагогів також багато вчених, які займаються розвитком читацького інтересу серед дітей та вивчають цю тему. Ось декілька прикладів: Оксана Біленька – професор, доктор педагогічних наук, вивчає питання читання та розвитку читацького інтересу серед дітей в українському контексті; Ольга Вишнеvsька – науковий співробітник, який займається дослідженнями в галузі читання та літературної освіти дітей; Наталя Літвінова – наукова співробітниця, автор численних публікацій і досліджень про розвиток читацького інтересу серед дітей та молоді в Україні; Світлана Герасименко – наукова працівниця, яка досліджує читацькі практики дітей та їх уподобання в літературі [18].

Ці вчені та інші українські науковці активно сприяють розвитку читацької культури серед дітей і вивчають методи та підходи, які допомагають підвищити читацький інтерес серед українських дітей.

Загалом, генеза розвитку читацького інтересу є складною і пов'язаною з історичними, соціокультурними та технологічними змінами. Процес завжди був динамічним та адаптивним до цих суспільних змін та доступу до інформації.

1.2. Сутнісна характеристика читацького інтересу як основи літературної освіти молодших школярів

Актуальність дослідження проблеми читацьких інтересів є невід'ємною частиною сучасної дійсності, враховуючи все більше зростаючу роль мови в житті людини. Мова функціонує як універсальний засіб спілкування, а також потужний канал для інтелектуального та духовного розвитку особистості. Ця роль мови є необхідною умовою для соціальної активності кожної особи.

Значне місце у освіті приділяється початковій школі. Літературна освіта молодших школярів є складовою загальної початкової освіти, вона включає пізнання літератури як форми суспільної самосвідомості, як мистецтва слова, системи літературознавчих уявлень, оволодіння культурою слова та формування естетичного й мистецького смаку. Літературна освіта у початковій школі сприяє духовному вихованню через залучення учнів до мистецтва слова.

Питання про сутність літературної освіти – це питання про її місце в системі освіти, її цілі, завдання, зміст, технології.

Літературна освіта – це:

- освоєння літератури як мистецтва слова;
- основа формування духовності особистості, вироблення особистісного ставлення до загальнолюдських морально-етичних та естетичних цінностей;
- один із компонентів, що складають філологічну освіту, яка, у свою чергу, входить до системи гуманітарної освіти;

Справедлива і точка зору, згідно з якою літературна освіта – це не лише знання; це процес, і діалог. Отже, літературна освіта – це творча діяльність, точніше сказати, різні її види: декламація, заучування напам'ять, аналіз тексту, усне мовлення, письмове мовлення, знання основних положень теорії словесності тощо.

Основою літературно освіти особистості є наявність в неї читацького інтересу. Цей інтерес становить початкову точку, з якої починається формування літературної освіти. Якщо особистість не має інтересу до читання, то літературна освіта може бути менш ефективною або навіть несприйнятною. Інтерес до читання стимулює особистість читати більше, що сприяє розвитку навичок читання. Чим більше читає особистість, тим більше вона вправляється в розумінні текстів, покращує свій словник та інші мовні навички. Через інтерес до читання особистість відкриває різні жанри та авторів. Це допомагає формувати власні літературні смаки, розширювати свою кругозір та розуміти різноманітність світоглядів.

Читання літературних творів може викликати обговорення, аналіз і рефлексію. Інтерес до читання стимулює особистість розмірковувати над текстами, виражати свою думку та аналізувати інші точки зору. Літературні тексти часто несуть в собі моральні та етичні послання. Інтерес до читання допомагає особистості засвоювати ці цінності та розуміти їх важливість в житті. Читання літературних творів розширює світогляд і допомагає особистості краще розуміти інших людей, їхні думки, почуття та досвід.

Отже, інтерес до читання є важливим стимулом для отримання літературної освіти та розвитку особистості. Це внутрішнє бажання дізнаватися більше про світ через літературні твори, яке є фундаментом для розширення знань і розвитку різних аспектів особистості.

У психолого-педагогічній літературі формування читацьких інтересів розглядається в контексті досліджень методів формування інтересу до науково-пізнавальної літератури (Н.Дружиніна, Н.Житомирова, Л.Озарчук, Т.Рубцова, Г.Ткачук, М.Шеломенцева), роль інтересу до навчально-виховного процесу (Н.Бібік, Т.Бугайко, Н.Волошин, О.Киричук, О.Савченко, Н.Скрипченко, О.Скрипченко та ін.).

Взаємозалежність технічної та семантичної сторони читання розглядається у працях А.Копчука. Автор наголошує, що інтерес читача

полягає у відборі книги з певного кола друкованих видань, якій читач надає перевагу [51, с. 24].

Читання – це складний процес, який вимагає уваги, зусиль, фізичних та розумових сил. Особливо сьогодні, коли світ, насичений інформаційно-комунікаційними технологіями, вимагає людини з високим рівнем розумових здібностей та організованої свідомості. Розвиток нових технологій вимагає набагато кращого вміння читати, ніж раніше. Це пов'язано з тим, що в останні десятиліття кількість інформації, яку необхідно засвоїти для успішного подальшого життя, швидко зростає. А це, у свою чергу, вимагає збільшення читання, швидкості розуміння та прийняття рішень. Тому читання стає основою виховання та самовиховання, безперервним навиком виховання людини протягом усього життя.

Перш, ніж характеризувати поняття читацького інтересу, варто спершу розкрити сутність поняття «інтерес».

Інтерес – це психологічний стан або емоційний ставлення людини до певного предмета, явища, діяльності або ідеї, яке викликає цікавість, відчуття захоплення, бажання досліджувати, розуміти, або брати участь у ньому. Сутність поняття «інтерес» полягає в тому, що це внутрішній стан, який впливає на сприйняття та взаємодію людини з оточуючим світом.

Термін «інтерес» має декілька значень, і в педагогіці не існує однозначної думки щодо його розуміння [50, с. 4].

У психології мотивації інтерес розглядається зазвичай з двох ключових підходів: як потреба і як ставлення. Багато психологів вважають інтерес результатом певних потреб, включаючи пізнавальні. Однак інші дослідники, такі як Л. С. Виготський розглядають інтерес як більш складне і глибоке явище, не просто зв'язане з потребою.

Варто зазначити, що інтереси виникають на основі потреб, але не обмежуються лише ними. Потреба виражає необхідність, тоді як інтерес виражає особисте бажання займатися певною діяльністю. Важливо підкреслити, що інтерес може перерости у потребу або навіть стати

мотивацією для вибору певної професії. Наприклад, зацікавленість педагогічною діяльністю може в майбутньому визначити вибір педагогічної професії та подальший професійний розвиток.

Поняття "інтерес" відображає складний психолого-педагогічний явище, що виявляється у емоційному відтінку, в бажанні активно вивчати нове, в прагненні до самостійного дослідження нових, незвичних аспектів, а також в зосередженості уваги на об'єкті інтересу. Інтерес зазвичай проявляється у розумовій активності, включаючи формулювання запитань, гіпотез, аналіз доказів і прагнення розкрити незрозуміле. В його основі лежить взаємодія інтелектуальних, емоційних та вольових проявів особистості, а центральною складовою є розумові процеси. Основними характеристиками інтересу є його направленість на конкретний об'єкт і усвідомлення цієї направленості, динамічність і змінюваність з плином часу [29, с. 3].

Інтереси молодшого школяра визначаються навчальною діяльністю, яка одночасно є джерелом їхнього розвитку, надаючи їм новий зміст, і впливає на них. У початковій школі спостерігаються значні трансформації в характері інтересів (від широких до більш специфічних), їхніх особливостях (від стійких до незграбних, а також від копіювання до змінюваності, від поверховості до глибини, близькості до власного життєвого досвіду, розкиданості і орієнтації на конкретний результат) і напрямку (від особистої користі до спільної діяльності). Процес зміни інтересів передбачає, що на основі початкового пізнавального інтересу виникають навчальні інтереси, що зосереджують увагу учнів на різних предметах, таких як математика, природознавство, а також на читанні, яке є ключовою активністю в молодших класах, сприяючи поглибленню досвіду через літературні твори.

Основні рисами сутності інтересу є наступне:

- цікавість: інтерес виникає, коли людина відчуває цікавість до певного об'єкта або дії. Ця цікавість може бути внутрішньою, коли людина самостійно обирає, що її цікавить, або зовнішньою, коли інші фактори або особи стимулюють цікавість;

- захоплення: інтерес викликає відчуття захоплення або емоційного втягнення. Людина може відчувати радість, задоволення або ентузіазм, коли вона займається чимось, що їй подобається;
- мотивація: інтерес служить мотивацією для дії. Він підштовхує людину до вивчення, розвитку або участі в певній діяльності;
- потреба в дослідженні: люди, які відчують інтерес до певного предмета або діяльності, зазвичай мають бажання досліджувати, вчитися та поглиблювати свої знання в цій області;
- індивідуальність: інтереси є індивідуальними і можуть значно відрізнятися від особи до особи. Те, що цікавить одну людину, може бути нецікавим для іншої;
- змінність: інтереси можуть змінюватися з часом або в залежності від життєвих обставин. Люди можуть відкривати нові інтереси або відмовлятися від старих;
- вплив на поведінку: інтерес впливає на рішення та поведінку людини, спонукаючи її до конкретних дій та виборів.

Інтерес є важливою складовою психологічного розвитку мотивації людини і може відігравати важливу роль в успіху, самореалізації та задоволенні життям.

Вчені схильні вважати, що мотиваційний компонент зростає у формуванні незалежності читача, а провідним мотивом є пізнавальний інтерес.

Сутність читацького інтересу полягає в психологічному стані або емоційному відношенні людини до читання та літературних текстів. Це стан, коли особистість відчуває цікавість, захоплення та бажання зануритися у світ книг та історій. Читацький інтерес виникає, коли текст або книга викликає емоційну реакцію, радість від відкриття нового, цікавість до подій чи персонажів. Він може бути індивідуальним та різноманітним для кожної людини, залежно від її смаків, інтересів та досвіду. Читацький інтерес має важливе значення, оскільки стимулює людину до читання, розвиває її мовні

навички, розширює світогляд, стимулює критичне мислення та сприяє особистісному розвитку.

На думку О.Савченко, читацький інтерес – це коли «читач постійно цікавиться книгами» [54].

Читацький інтерес має надзвичайно велику спонукальну силу: він спонукає учня вчитися, змушує шукати відповіді на виникаючі питання в книзі, бажання шукати. Отже, без вивчення інтересів читачів неможливо керувати самостійним читанням учнів, визначити місце книги в житті конкретної людини, знайти шляхи до кожного, оскільки неможливо успішно розвивати та виховувати когось ти недостатньо знаєш.

Вивчення читацьких інтересів допомагає вирішити питання формування читацької активності, завдання виховання розвиненої особистості, саморозвитку та самовиховання. Саме тому в останні роки проблема самостійного читання, формування інтересу до книги особливо загострилася в системі виховання творчої особистості [3, с. 21].

Пізнавальні інтереси читачів можуть бути епізодичними та стійкими. Ми можемо говорити про епізодичність лише тоді, коли дитина час від часу звертається до книг. Здебільшого це пов'язано, за нашими спостереженнями, з тим, що учень певною мірою цікавиться змістом твору або його приваблює зовнішній вигляд книги, ілюстрації до неї, поради старшого або товаришів.

Першочерговий інтерес обумовлений впливом як природних, так і організованих факторів. Вивчаючи джерела пізнавальних інтересів та взаємозв'язок цих факторів, ми з'ясували, що під впливом школи, сім'ї, позашкільних закладів, дитячих телевізійних програм первинний пізнавальний інтерес виникає лише у 28,3% дітей, а в 71,7% це відбувається спонтанно.

Стійкий інтерес до читання характеризується тим, що учень читає систематично, він активний, шукає книги для читання, відчуває потребу в цьому. Виховання в учнів стійкого інтересу до читання – одне з найважливіших завдань школи. Інтерес – це активна пізнавальна орієнтація

людини на певний об'єкт чи явище дійсності. Г.Ткачук визначає та обґрунтовує психолого-педагогічні умови формування інтересу до книги, любові до читання:

1) книги, до яких вчитель хоче виховати інтерес, завжди повинні оточувати дітей;

2) зміст і форми роботи плануватиме вчитель відповідно до рівня знань та навичок читання певного класу;

3) робота з книгою буде організована таким чином, щоб задоволення інтересу стало життєво важливим для кожного учня, щоб втрачені сили приносили радість дитині, а набуті знання та вміння вона могла використовувати у житті [39, с. 95].

Кожна зустріч дитини з книгою повинна приносити їй радість і задоволення. Тому знайомитися з нею потрібно настільки любовно, щоб кожна дитина захоплювалась і любила читати, переконавшись, що книга збагачує знання, прикрашає життя. А для цього вчитель повинен знати, що діти хочуть читати, що цікавить кожного з них, тобто знати свої читацькі інтереси.

Зацікавленість читачів є надзвичайно важливим стимулом до навчання, до пізнання чогось нового.

Під його впливом розвивається пізнавальна самостійність читача.

Вивчення читацьких інтересів має допомогти прищепити дітям літературний смак, здатність глибоко сприймати прочитане, зробити книгу духовною потребою зростаючої особистості.

Аналіз навчальної програми початкової школи показав, що формування читацьких інтересів молодших школярів стало невід'ємною частиною курсу літературного читання. Пояснювальна записка останньої програми, затвердженої Міністерством освіти і науки України, визначає основні цілі цього курсу:

1) ознайомлення учнів з дитячою літературою різних предметів та жанрів;

2) формування в учнів здатності сприймати, розуміти, аналізувати та інтерпретувати літературні тексти різних видів із використанням основних літературних понять;

3) розробка методів самостійної роботи з дитячими книгами різних типів і видів, довідкового матеріалу, навичок пошуку, відбору інформації для вирішення навчально-пізнавальних завдань [18, с. 56].

Зазначимо, що програма охоплює твори для дітей цієї вікової групи (6-10 років) з найкращих досягнень української та зарубіжної літератури; забезпечує ознайомлення школярів з окремими літературними поняттями, необхідними їм для аналізу та інтерпретації твору; націлений на обробку художніх та науково-художніх текстів; спрямовує роботу на розширення кола дитячого читання, формування читацької самостійності учнів тощо.

Таким чином, програма орієнтує вчителів на формування читацьких інтересів у молодших школярів. Однак перелік необхідних навичок, на наш погляд, потребує розширення та конкретизації з урахуванням інформаційно-навчального середовища, а саме: орієнтуватися у друкованих виданнях на нетекстовій інформації, орієнтаційному апараті, самостійно працювати з літературою (вибрати, читати та розуміти), знати, як знайти друковані видання в школі та електронній бібліотеці тощо [33, с. 56].

Проблема формування читацьких інтересів відображена в навчально-методичній літературі.

Для підвищення інтересу до читання у змісті підручників «Буквар» та «Українська мова та читання» передбачена робота з усіма структурними компонентами (текстами, нетекстовою інформацією, завданнями).

Вони більше уваги приділяють роботі з основним текстом, ілюстрацією і менше – з іншими елементами. На жаль, цього матеріалу недостатньо для формування інтересів читача.

Деякі аспекти цієї проблеми знайшли своє відображення у статтях періодичних видань «Початкова школа», «Початкова освіта» (О.Вашуленко «Оцінка читацьких компетентностей учнів початкових класів», Н.Князева

«Формування читацьких інтересів дитина», Г.Підлужна «Позакласне читання школярів як педагогічна проблема», Г.Шеляг «Формування читацького інтересу учнів 1-2 класів» та ін.

Проаналізувавши літературні джерела, можна зробити висновок, що формування читацьких інтересів у початковій школі цікавить багатьох науковців, вчителів-практиків.

Державний стандарт метою літературного читання визначає формування в учнів читацької компетентності, яка є базовим компонентом комунікативно-пізнавальної компетентності, ознайомлення учнів з дитячою літературою як мистецтвом слова, підготовка їх до систематичного вивчення літератури в початковій школі [29, с. 3].

У процесі навчання відбувається формування читача, здатного до самостійного читання, творчої діяльності, здійснюється його мовленнєвий, літературний, інтелектуальний розвиток, формуються морально-естетичні уявлення та концепції, збагачуються почуття, потреба в систематичності виховується читання.

Читання літературних творів сприяє збагаченню словникового запасу дітей, потім вони зустрічаються з новими словами та виразами, які використовують авторами. Літературна освіта може допомогти зберегти читацький інтерес у дітей, через її порушення розумінню та цінуванню літературних творів. Діти, які розуміють цінність читання, ймовірно, будуть активними читачами і в подальшому житті.

Українські педагоги і науковці активно працюють над розробкою методик та програм літературної освіти, спрямованих на підвищення читацького інтересу серед дітей. Їхня робота є кроком у формуванні літературної культури та розвитку творчих здібностей молодого покоління.

Найважливіше завдання читання в початкових класах - озброїти учнів базовими знаннями, закріпити та вдосконалити навички свідомого, правильного, швидкого, виразного читання, сформувати та розвинути вміння працювати з текстом твору, читати книги самостійно. Успішне вирішення

цих складних проблем є запорукою розвитку читацьких інтересів учнів [10, с. 35].

Один із ключових аспектів досліджень спрямованих на розвиток читацького інтересу включає аналіз педагогічних основ формування цього інтересу, його виховання у молодших школярів, вибір книги, а також умови, які сприяють становленню і виявленню інтересу до різних жанрів літератури.

Дослідження читацького інтересу проведені вченими привели до наступних висновків:

- читацькі інтереси учнів, насамперед, виявляються в позитивному ставленні дітей до читання, у бажанні дізнатися більше про зміст твору як джерело нових знань і вражень;
- в читацькому інтересі виявляються пізнавальні, емоційні і вольові якості;
- читацькі інтереси можуть мати епізодичний і стійкий характер: дитину треба настільки зацікавити книгою або журналом, щоб відмовитися від читання стало просто неможливо, а потім підтримувати стійкий інтерес до читання;
- віковий підхід до формування інтересу до читання передбачає врахування не тільки тих особливостей, які виявляються на даному етапі вікового розвитку, але і підтримку тих особливостей, які ще не повністю проявились на цьому етапі, але будуть формуватись у майбутньому [10, с. 12].

Інтереси молодшого школяра визначаються навчальною діяльністю, яка одночасно є джерелом їхнього розвитку, надаючи їм новий зміст, і впливає на них. У початковій школі спостерігаються значні трансформації в характері інтересів (від широких до більш специфічних), їхніх особливостях (від стійких до незграбних, а також від копіювання до змінюваності, від поверховості до глибини, близькості до власного життєвого досвіду, розкиданості і орієнтації на конкретний результат) і напрямку (від особистої користі до спільної діяльності). Процес зміни інтересів передбачає, що на

основі початкового пізнавального інтересу виникають навчальні інтереси, що зосереджують увагу учнів на різних предметах, таких як математика, природознавство, а також на читанні, яке є ключовою активністю в молодших класах, сприяючи поглибленню досвіду через літературні твори.

Наукова спільнота висловлює різноманітні дефініції читацьких інтересів, проте часто вони обмежуються розглядом цього явища як варіації пізнавальних інтересів. Однак більшість дослідників наголошують на тому, що читацькі інтереси можуть бути класифіковані як пізнавальні і естетичні. Наприклад, у вузькому розумінні терміну, читацький інтерес (цікавість та потреба у сприйнятті змісту мови у писемній формі) вказує на зацікавленість механізмом читання, на здатність перетворювати друковані знаки на звуки та розуміти їх звукову сутність. Це відчуття властиве дітям, які з бажанням намагаються розгадати значення слів у підручнику чи книжці, а також першокласникам, які тільки вчаться розкривати значення окремих слів та простих речень і відчувають потребу продемонструвати свою здатність перед близькими [3, с. 21].

З іншого боку, в широкому змісті, читацький інтерес вказує на активне ставлення читача до накопиченого в книгах людського досвіду та його вміння самостійно вилучати цей досвід із літератури. У цьому випадку читач виявляє розумову та емоційну діяльність для спрямованого вивчення літературного оточення, книги як інструменту для читання, а також тексту як основного елемента книги, який зберігає і передає цей досвід [42, с. 43].

Читацький інтерес, нарівні з іншими видами інтересів, є важливою характеристикою особистості, специфічним явищем, яке відображає характер читання (аспектів отримання та збереження інформації). Цей інтерес охоплює роботу, практичну взаємодію з текстом (напрямую з книгою), теоретичну діяльність, пізнання (умовне перероблення текстового змісту) і творчість як вищу форму діяльності (аспекти засвоєння змісту прочитаного, що виражається в взаємовідносинах читача з текстом: "емоційне занурення" у читання, вибір стратегії читання) [42].

Читацькі інтереси відносяться до категорії духовних інтересів особистості і мають свої властивості, джерела виникнення та різні етапи розвитку. Зокрема, активний формування читацьких інтересів найбільш відбувається у молодших класах школи завдяки цілеспрямованій роботі.

Важливу роль у стимулюванні розвитку читацьких інтересів відіграють різноманітні мотиви, що побуджують молодших школярів до покращення своєї читацької активності. Ці мотиви включають інтерес до змісту навчальних предметів, важливу потребу в читанні як такому, осознання значущості читацької діяльності для формування власної особистості та інше.

У процесі еволюції читацького інтересу можна виділити декілька послідовних етапів. Перший етап - підготовчий - спрямований на формування навичок читання (інтерес, пов'язаний з правильністю та швидкістю читання). Другий етап - підготовка до свідомого і мотивованого підходу до процесу читання (активно-діяльнісний інтерес: здатність ефективно виражати свої думки перед співрозмовниками). Третій етап - читання "для себе" (інтерес до читання з позиції творчого читача). Заключний етап - підсумковий - характеризується творчим захопленням читанням. Ці етапи взаємодіють і взаємопов'язані між собою. Вони визначаються факторами, такими як розуміння ролі та значущості читання в житті, здатність висловлювати себе словесно, розвиток навичок кваліфікованого читання. Часова тривалість етапів і інтенсивність цих факторів різні для кожного етапу. Оскільки існує взаємозв'язок між етапами розвитку читацьких інтересів і загальним рівнем розвитку молодших школярів, це залежить від особливостей формування інтересу та рівня розвитку кожної конкретної особистості [29, с. 3].

Найзначущішими джерелами підтримки розвитку читацьких інтересів учнів слугують: вчасне оволодіння технікою читання, особиста значимість опрацьованих творів на уроках читання (мотиви, витікаючі зі змісту навчального матеріалу); вплив вчителя, що забезпечує успішність

практичних досягнень, настановлення на самостійну активність та творчість (мотиви, пов'язані з організацією практичних дій); роль сімейного середовища у формуванні та розширенні читацьких інтересів у молодших школярів (мотиви, проникають з соціального контексту).

Також можна виділити оптимальні засоби для розвитку інтересу до читання у молодших школярів [10, с. 56]:

- а) своєчасне оволодіння технікою читання, що сприяє розвитку пізнавальних інтересів до читання;
- б) спеціальні підручники для класних та позакласних читань;
- в) гуманно-особистісний підхід до учнів, врахування їхніх індивідуальних особливостей, співпраця з ними та прояв доброзичливості й уваги.

Художня література має потужний вплив на духовний розвиток особистості та є важливим інструментом в цьому процесі. Виховання любові до літератури закладається в початковій школі на уроках читання [31, с. 172].

Основні умови для сприяння розвитку читацького інтересу в молодших школярів включають: стимулювання самостійної та ініціативної потреби в читанні через різноманітні форми навчальних і позаурочних заходів; розвиток читацької компетентності (знання, вміння, навички для ефективного орієнтування у книжковому світі, бібліографічної грамотності та позитивного ставлення до читання) через організацію літературних ігор, конкурсів та занять з елементами театралізації; заохочення творчих виявів дітей [6; 7; 8].

У якості критеріїв читацького інтересу розглядаються наступні аспекти: активна пізнавальна спрямованість дитини на конкретні об'єкти або явища реальності (включаючи читання дитячої літератури); позитивне емоційне налаштування до читання; творчі прояви у привабливих для дитини виданнях. Відповідно, показники читацького інтересу у молодших школярів включають: позитивне ставлення до самої діяльності читання ("я люблю читати"); зацікавленість конкретними книгами ("я хочу прочитати ці книги");

втягнутість у процес читання ("я не можу відірватися від книги"); бажання поділитися з іншими радістю від спілкування з книгою ("мені хочеться, щоб інші дізналися про цю книгу") [46, с. 8].

Фактори, що сприяють ефективному формуванню читацького інтересу молодших школярів, включають: взаємодію всіх елементів організаційної структури цієї діяльності; різноманітність методів здійснення позакласних заходів; систематичний підхід до розвитку читацького інтересу учнів початкових класів через уроки читання, позакласну роботу та співпрацю з батьками; використання рекомендованого списку літератури для кожної вікової групи учнів; спільна робота вчителя та бібліотекаря над поповненням родинних книжкових фондів, усвідомлений вибір книг для дитячого читання; оновлення шкільних бібліотек новими виданнями сучасної та класичної дитячої літератури.

Допомогти дітям осмислити важливість читання та збудити інтерес до якісних книг є завданням дорослих, таких як батьки, письменники, видавці, вчителі, бібліотекарі або вихователі. Все це сприяє: стійкому формуванню читацького інтересу у молодших школярів; розвитку умінь працювати з різними жанрами літератури; вмінню аналізувати, порівнювати та висловлювати свої думки; становленню початкових навичок самостійної дослідницької діяльності [46].

Збагачуючи якість навчання молодших школярів-читачів під час уроків, необхідно пам'ятати про оточуюче середовище, яке відіграє значну роль у процесі формування особистості учня. Це включає сім'ю, в якій виростає дитина, а також бібліотеку, якою вона користується, якщо це має місце бути. Вчасна організація взаємодії з батьками і бібліотекарями шкільних та міських бібліотек дозволяє вчителю знайти надійних помічників, які сприяють поглибленню інтересу та захоплення дітей читанням, сприяють розвитку самостійного читання [10, с. 65].

Формування читацьких інтересів молодших школярів відбувається на уроках під час аналізу різних жанрів, таких як вірші, казки, байки, прозові

твори. Ефективний інструмент в цьому процесі – використання ілюстрацій та малюнків.

Водночас варто відмітити, що також може статися зниження інтересу до читання. Виявлені такі чинники, які сприяють зниженню інтересу до читання:

- підсилення впливу засобів масової інформації – книги витісняються багатогодинними сеансами перед телевізором та комп'ютером;
- різке змінене суспільне оточення, що призводить до збільшення числа незахищених сімей, де батьки показують мінімальний інтерес до виховання дітей;
- зміна підходу дорослих до спільної читацької діяльності з дітьми, які переходять у перший клас (раптово зменшується читання дорослими для дітей, що призводить до обмеженого спілкування з різноманітними книгами в перші роки навчання. Такі фрази, як "Ти вже великий, читай сам" зазвичай характерні); відсутність цілеспрямованої системи формування читацької активності серед учнів [2, с. 6]. Отже, читацький інтерес представляє собою цінну рису особистості, яка взаємодіє з характером самого акту читання, охоплюючи діапазон практичної й теоретичної діяльності, пізнання та творчості, що виступають як вищий рівень активності. Він належить до ряду духовних інтересів особистості, з обов'язковими особливостями, джерелами формування та етапами розвитку.

В початкових класах спостерігається найбільш інтенсивне формування читацького інтересу. За критерії розвитку читацької зацікавленості можна вважати: активну схильність дитини до пізнання певного предмета чи явища; позитивну емоційну відданість читанню; вияви творчого потенціалу в захоплюючій для дитини сфері активності. Показники розвитку читацького інтересу молодших школярів включають: позитивне ставлення до самого процесу читання; зацікавленість окремими книгами; упереджене ставлення до самого процесу читання; бажання поділитися з іншими радістю від отриманого задоволення від взаємодії з книгою.

1.3. Специфіка розвитку читацького інтересу учнів молодшого шкільного віку

Читання – складний психофізіологічний процес, в основі якого лежать найскладніші механізми взаємодії аналізаторів та тимчасових зв'язків двох сигнальних систем. В учнів початкової школи цей процес має свою специфіку. У зв'язку з цим, перш ніж звернутися до питання розвитку читацького інтересу, необхідно розглянути психолого-педагогічні особливості, пов'язані з віком школярів та характером навчального процесу.

Молодший шкільний вік є періодом активного розвитку дітей як читачів і потребує великої уваги. У молодшому шкільному віці йде дуже швидкий розвиток емоційної сфери, так званого чуттєвого інтелекту. Звертаючи увагу на цю особливість молодшого школяра, вчитель може досягти високого рівня ефективності своєї роботи з формування читацького інтересу.

Основне завдання початкової школи полягає в тому, щоб розвинути сильні навички вільного, усвідомленого та виразного читання, що безумовно важливо, але недостатньо. Навчання навичок читання на ранніх етапах перебування дитини в школі має ґрунтуватися на виникненні та розвитку інтересу до читання. Цей процес має ґрунтуватися на різних матеріалах, що враховують психологічні особливості дитини. У процесі навчання читання необхідно поєднувати процеси формування навичок читання та виникнення інтересу до читання, у тому числі їх у загальному розвитку дитини.

Основне завдання педагога на початковому етапі літературного читання – прийти до того, щоб школяр читав без примусу, хотів просто взяти книгу та прочитати. Величезну роль у становленні інтересу до книги у цьому віці відіграють малюнки, а також зв'язок із дорослим, заснований на матеріалі книги: розмова, обговорення прочитаного тексту, ілюстрування,

самостійна співтворчість із письменником. Велике значення має читацька позиція дорослого – його шанобливе ставлення до книги, регулярність читання.

У молодшого школяра спочатку ставлення до книжки формується лише на рівні емоцій. Дитячі переживання, пов'язані з прочитанням тексту, мають велике значення у початковій школі. Цінність для дитини здатності відчувати якісь почуття, переживання відзначалася науковцями не раз: «найважливіше у процесі читання, щоб учні, якнайбільше відчували, співпереживали» [2]. Навчальний процес необхідно будувати і з урахуванням інших особливостей сприйняття тексту молодшими школярами:

«У художньому творі школярі спочатку репрезентують героїв, сюжет, окремі факти, але не репрезентують у тексті автора, не відзначають минулім віхи, не ведуть з ним бесіду. Чотиривірші, епітети, порівняння, розділові знаки, поділ на абзаци – нічого цього учень сам не бачить, а значить, не помічає авторські шляхи історії, без розумного, свідомого, без яких не може бути розуміння» [3, с. 44].

Проблема дитячого читання полягає не так у тому, що багато дітей не читають, як у тому, що у них не розвинений інтерес до цього заняття. На думку Л.С.Виготського, коли педагог хоче змусити дитину щось виконати, насамперед він має її зацікавити, подбати про те, щоб дитина була готова до якоїсь діяльності, щоб у неї були зосереджені всі сили, які необхідні для цього, та школяр міг діяти сам. Педагогу залишається тільки здійснювати керівництво, спрямовувати роботу дитини [4].

У процесі читання розрізняють три етапи.

1. Сприйняття слів: вміти читати – це означає, перш за все, вміти по літерах здогадуватися про ті слова, які ними позначаються. Читання починається тільки з того моменту, коли людина, дивлячись на літери, може вимовити, або згадати певне слово, що відповідає поєднанню цих літер.

2. Розуміння змісту, пов'язаного із прочитаними словами. Кожне прочитане слово може викликати у свідомості якісь зміни, якими

визначається розуміння цього слова. В одному випадку у свідомості виникає певний, більш менш яскравий образ, в іншому – якість почуття, бажання чи абстрактний логічний процес, у третьому і те, й інше разом, у четвертому – ніякого образу і почуття, а лише просте повторення сприйнятого слова або, можливо, інше слово, яке з ним пов'язане.

3. Оцінка прочитаного. Однак, як відомо, вміння не тільки прочитати книгу, а й критично поставитися до її змісту спостерігається не завжди.

Мотивація до читання у молодшого школяра формується на основі потреби, яка згодом зазнає змін. В учня початкової школи, який опановує читання, спочатку виникає потреба навчитися читати, освоїти звукову систему і сам процес читання. Це викликає у нього інтерес. Освоївши початкове читання (грамоту), учень змінює мотив читання: йому цікаво зрозуміти, яка думка за словами. З розвитком читання мотиви ускладнюються, і школяр читає із єдиною метою дізнатися якийсь конкретний факт, явище; навіть з'являються складніші потреби, наприклад, пізнати мотив вчинку героя, щоб оцінити його; знайти головну думку у науково-популярному тексті тощо. [6].

З іншого боку, сприйняття текстів молодшими школярами відповідає сприйняттю дорослого. Дослідники відзначають такі його особливості: фрагментарність, відсутність цілісності сприйняття тексту; слабкість абстрагуючого та узагальнюючого сприйняття; залежність від життєвого досвіду; зв'язок із практичною діяльністю дитини; яскраво виражена емоційність та безпосередність, щирість співпереживання; превалювання інтересу до змісту мови, а не до мовної форми; недостатньо повне і правильне розуміння образотворчих засобів мовлення; переважання репродуктивного (відтворювального) рівня сприйняття [8].

У процесі розвитку читання як навчальної навички потрібно враховувати як ці особливості, так й специфіку пізнавальної діяльності молодших школярів:

«У дітей 6–7 років ще не розвинене логічне мислення, воно має наочно-дієвий характер, потребує опори на практичні дії з різними предметами та їх заміниками – моделями. Далі поступово мислення набуває наочно-образного характеру, і, нарешті, виникає логічне абстрактне мислення. Ці шаблі розвитку пізнавальної діяльності молодшого школяра накладають відбиток на характер навчання» [8].

У молодшому шкільному віці діти активно розвивають емоційну сферу, чуттєвий інтелект. Роблячи акцент на цю особливість у розвитку дітей, педагог може досягти досить високих результатів у своїй діяльності з розвитку читацького інтересу у молодших школярів [9]. Завдяки позитивним емоціям та емоційно забарвленим моментам зароджуються та розвиваються інтереси людини та її потреби. Дітям молодшого шкільного віку необхідні літературні твори, які були б наповнені подіями та явищами, дивовижними для дитини. Адже складно оскаржити той факт, що саме потреба дитини в щоденному здивуванні дає змогу відкривати щодня нове та прагнути пізнати щось цікаве для себе. Одним із ключових моментів у формуванні позитивного ставлення до пізнання та читання літератури слід визнати необхідність диференційованого підходу до планування уроків, а також різноманітність форм роботи на уроці.

Серед завдань, які необхідно вирішити для розвитку у молодшого школяра читацького інтересу, можна назвати: «розвиток інтересу до читання і, як наслідок, формування читацького інтересу загалом; вдосконалення якості читання як основи глибокого та повноцінного сприйняття молодшими школярами художнього тексту; розвиток мови учнів через формування правильної літературної мови та умінь висловлювати свої думки та почуття у різних формах усного та письмового мовлення; освоєння учнями-читачами моральних цінностей, що містяться у художньому творі, осмислення моральних понять, формування моральних якостей особистості на прикладі літературних героїв» [5].

У процесі формування та розвитку у молодших школярів читацького інтересу використання традиційних методів роботи виявляється неефективним, у зв'язку з чим потрібен пошук нових, інноваційних.

Опишемо деякі, ефективність яких була підтверджена у педагогічній діяльності.

Уникнути одноманітності, рутини на уроці та допомогти учню в розумінні тексту можуть різні прийоми та технології. До них належать такі: створення малюнка до прочитаного тексту; творче доповнення або зміна ілюстрації підручника; підбір музики до твору; співвідношення малюнків із подіями у творі; знаходження у тексті уривка, який допоможе відповісти на поставлене запитання; складання питань до прочитаного абзацу (тексту); складання словесного плану або плану у вигляді малюнків; знаходження пропозицій, які стали фразеологізмами; виписування слів на тему; пошук у тексті фрагментів, що описують пейзаж чи героя; малювання портрета героя, з опорою на епітети, метафори та порівняння, знайдені в оповіданні; виділення застарілих слів, виразів та складання тлумачного словника; драматизація творів; групова робота із завданням; літературні ігри; творчий переказ.

Такі незвичайні завдання активізують мислення, змушують дитину узагальнювати, систематизувати матеріал за темою, дають можливість відчувати себе і в ролі автора, і в ролі ілюстратора, і в ролі вчителя.

Малюнок – засіб мислення, реалізація уявлень учнів. Малюнки допомагають краще засвоювати текст та узагальнювати почутий матеріал. Не всі діти люблять малювати, але кожному цікаво, що думають про малюнок інші. Можна обговорити малюнки, під час обговорення висловити свою думку; по групувати всі малюнки відповідно до плану тексту.

Інтерес учнів викликають уроки з елементами драматизації – читати твори з ролей, знайомитися з професіями людей, які допомагають у підготовці вистав (режисер, актор, драматург, костюмер, декоратор),

пробувати свої сили в їхній якості (писати свої п'єси, створювати сценарії вистав, малювати декорації, костюми героїв).

Можна використовувати групову роботу. Діти об'єднуються у групи, і кожен отримує своє завдання. Група декораторів готує декорації, артисти вчать свої ролі, репетирують із режисерами та готуються до виступу. Або ж кожна група готує свою сценку. Кожна дитина відповідає за результат не лише своєї роботи, а й роботи всієї групи. У таку творчу роботу включені всі учні класу – і ті, хто погано читає, і відчуває труднощі у переказі тексту. Тому сильні учні допомагають слабким зрозуміти те, що їм незрозуміло, сприяють тому, щоби слабкі розібралися в завданні, змогли його добре виконати і не підвели команду. Таким чином, диференційований підхід застосовують самі школярі. Вони самостійно оцінюють свої можливості, здібності своїх товаришів і кожен отримує посильну роль. Від цього виграє весь клас, бо у спільній роботі ліквідуються пробіли. Це трудомістка робота не одного дня. У ній кожен хоче взяти активну участь і кожен отримує свою оцінку. І під час підготовки дітям доводилося кілька разів перечитати текст і переказати його, представляти героїв та його характери, оточуючі картини. Завдяки такому підходу у слабких дітей виходить заучувати вірші напам'ять і з'являється прагнення читати їх виразно.

До активних методів можна віднести творче переказування, коли учням пропонується придумати свою кінцівку чи продовження твору. Після прослуховування всіх пропозицій проходить обговорення. З'ясовується, у кого вийшло цікавіше, повчальніше і чому. Подобається учням і переказ від імені різних героїв, під час якого необхідно прорекламувати цей твір, щоб друзі захотіли його прочитати. Це допомагає виробити у молодших школярів вміння шукати, вибирати потрібне, систематизувати, аналізувати, тобто глибше вникати у прочитане. Учні розуміють, як важливо читати швидко і усвідомлено, щоб не лише відповісти на поставлені питання, а й підготувати потрібний переказ.

Ще одним ефективним методом є літературна гра. В основі літературних ігор лежить впізнавання художніх творів за окремими уривками, відтворення рядків за даними словами, постановка та розгадування каверзних питань з прочитаних творів, вікторини, кросворди, відгадування імен літературних героїв, прізвищ авторів, назв творів із серії питань тощо. Такі ігри побудовані на словесному матеріалі та класифікуються таким чином: ігри та вправи на розвиток мови; літературні головоломки, ігри зі словами; літературні вікторини.

У процесі літературних ігор розвиваються інтелектуальні, вольові якості особистості, проявляється та вдосконалюється кругозір, активізуються завдання та здібності дітей. Уроки читання, що проживають у грі, допомагають ще раз пережити емоційну радість від зустрічі з літературними героями, дізнатися про нові, ще не прочитані книги. Такі уроки пробуджують інтерес до читання, знаходження потрібного твору в бібліотеці, а не в книзі з літературного читання. Використання ігрової діяльності на уроках літературного читання дозволяє учням по-новому поглянути на запитання та завдання до твору або по розділу. Літературні ігри дозволяють створити сприятливі умови для дитячої творчості; забезпечити особисту зацікавленість кожного учасника в ігровій та навчальній діяльності; розвивати комунікативні вміння дітей під час роботи у групах; розвивати вміння чітко формулювати та обґрунтовувати свою точку зору, вести дискусію та знаходити компромісні варіанти; підвищити пізнавальний інтерес під час уроків літературного читання.

Отже, психологічні особливості розвитку читацького інтересу, зокрема сприйняття художніх творів та літературних героїв, у дітей мають свої характерні особливості, які змінилися з віком та індивідуальними особливостями кожної дитини. Серед основних психологічних аспектів сприйняття художніх творів та літературних героїв дітьми окресленого періоду можемо назвати:

- емоційний зв'язок з героями: діти, особливо молодшого шкільного віку, можуть реагувати на літературних героїв емоційно. Вони можуть сприймати героїв як справжніх людей та переживати разом з ними свої радості, перешкоди, смуток або щастя;
- розвиток уяви: через читання художніх книг діти розвивають свою уяву. Вони можуть виявляти позицію, персонажів та події, які описані в книзі, і навіть створювати власні образи та сюжети;
- формування цінностей: літературні твори допомагають дітям формувати свою цінність та розуміти моральні аспекти життя. Вони можуть вивчити приклади позитивних і негативних рішень героїв і зробити висновки для власної поведінки;
- збагачення словникового запасу: читання художніх книг дітям вивчати нові слова та вирази, розширюючи їхній словниковий запас.
- розвиток критичного мислення: з віком діти навчаються аналізувати сюжет, персонажів та дії героїв. Вони можуть починати розуміти мотивацію персонажів та вирішувати, чому вони вчиняють певні речі;
- зростання інтересу до читання: цікаві літературні твори можуть спонукати дітей до подальшого читання. Якщо дитина знаходить задоволення у читанні і відчуває інтерес до книги, це може бути одним з аспектів розвитку читацького інтересу.

Психологічні особливості сприйняття літературних героїв і художніх творів можуть бути дуже різними у різних дітей. Вони залежать від віку, досвіду читання, особистих почуттів та інших факторів. Тому важливо підходити до кожної дитини індивідуально, створюючи для неї стимулюючі та цікаві читацькі матеріали, які відповідають її потребам та рівню розвитку.

1.4. Роль буктрейлера у розвитку читацького інтересу молодших школярів

У сучасному суспільному контексті, включаючи сферу освіти, індивідуум розглядається як активний суб'єкт, а його розвиток є головною метою. Цей новий підхід визначає необхідність глибокої модернізації системи освіти в Україні та формулює нові стандарти відносно досягнень учнів і студентів в рамках загальноосвітніх і вищих навчальних програм. Згідно з цими стандартами, метою навчання стає розвиток "компетентної особистості". І для того, щоб впровадити ці нові вимоги, важливим є перехід до активних методів та форм навчання.

Безсумнівно, у розвитку людства читання завжди відіграло суттєву роль. Сучасні технології, якщо їх використовувати належним чином, не витісняють книгу з центрального місця, а навпаки – допомагають привернути увагу до читання. Вони є потужним інструментом, який може розвивати не тільки доступність книг, а й внутрішню мотивацію до читання. Відомо, що книга є невід'ємною складовою успішного розвитку особистості. Отже, не дивно, що постійно відбувається пошук нових способів звернення уваги читачів до книги [8].

Сучасний урок читання в НУШ вимагає не лише дотримання методичних настанов, а й виявлення творчого потенціалу вчителя, оскільки побудова ефективної взаємодії між "дитина – книга" у сучасних умовах є складним завданням. Важливо мати мотивацію та спрямовуватися на досягнення результату, а не лише на сам процес читання. Зокрема, важливо створити зацікавленість і користь від цього процесу, оскільки читання є невід'ємною частиною успішного розвитку особистості.

XXI століття виявилось століттям візуальних мистецтв та електронних носіїв інформації, а водночас – кліпової свідомості та сприйняття, які орієнтовані не стільки на стислість та афористичність, скільки на поспішність. Художня література, особливо «якісна», сприйняття якої

потребує неквапливості, а разом із нею і друкована книга – нині аж ніяк не головні «вчителі життя». У цій новій інформаційній реальності боротьба за «традиційну книгу» – на тлі бурхливого розвитку телебачення та Інтернету, тотального зниження інтересу масового читача до книги як носія інформації та різкого падіння читацької активності – стає одним із найважливіших завдань збереження різнобарв'я культури. Це завдання не лише літераторів та книговидавців, маркетологів та фахівців з реклами, а й педагогів та психологів. Необхідно шукати нові способи просування «традиційної книги» на ринку та її місця в освітньому процесі – з урахуванням нових інформаційних реальностей та нових можливостей, які з ними пов'язані.

Методи презентації книги, такі як демонстрація або розповідь про неї, зазвичай залишаються за межами сфери НУШ, оскільки для покоління Альфа такий підхід виявився менш ефективним. Згідно з Концепцією Нової української школи, є значний цифровий розрив між вчителем та учнем, тому важливо зменшити цей розрив. Звертаючись до покоління, яке активно використовує гаджети, вчителям варто пропонувати форми та засоби, що зацікавлять їх [1].

Серед інноваційних способів просування читання, які з'явилися останнім часом, слід згадати буктрейлер. Термін "буктрейлер" походить від англійських слів "book trailer" (book – книга, trailer – трейлер, короткий анонс або рекламний відеоролик, що часто складається з найвражаючих сцен фільму).

Буктрейлер – це відеоролик, що презентує книгу або твір, використовуючи художні засоби для зацікавлення та стимулювання до читання. Це своєрідний рекламний інструмент, що залучає глядача через візуальні засоби [1]. Метою буктрейлера є не просто розповідь про книгу чи твір, але і створення інтриги, що стимулює глядача до прочитання повної версії твору.

Буктрейлер представляє собою короткий відеоролик, заснований на змісті книги. Його головною метою є розповісти про книгу, викликати

зацікавленість та заінтригувати читача. Основними кроками при створенні буктрейлера є вибір книги та підходящої теми для рекламного відео, розробка сценарію і відбір матеріалів для створення відеоряду. У процесі створення буктрейлера можуть використовуватися ілюстрації, фотографії, фрагменти тексту з книги, графічні елементи, аудіозаписи та відеофрагменти. Довжина ролика зазвичай не перевищує 3 хвилини, протягом яких необхідно передати інформацію про книгу так, щоб вона негайно викликала бажання прочитати її. Буктрейлери можуть слугувати не лише засобом реклами книг, але й бути присвяченими певному автору, книжковій серії або конкретній тематиці.

Названі особливості зумовлюють, що буктрейлер як дитя сучасної інформаційної доби – самобутній жанр книжкової рекламістики, у якому сходяться текстове і візуальне (кіно-, відео-) мистецтва. Основна сфера його побутування – віртуальний простір Інтернету. Буктрейлер має бути перпендикулярним тексту, він розповідає свою історію про книгу, а не копіює розказану в книзі. Бажано, щоб буктрейлер при цьому виявився ще й «тизером» (з англ. *teaser* – дражнилка, головоломка, у проекції на рекламу – «заманювальниця») – рекламним повідомленням, побудованим як головоломка, компактна до афористичності відеозагадка, в якій хочеться покопатися. У цьому сенсі буктрейлери опиняються у низці тизерної реклами як засоби створити навколо товару інтригу.

За минуле десятиліття випуск буктрейлерів перетворився на самостійну галузь книжкової індустрії, що швидко набирає обертів. У Європі та США існує кілька щорічних премій за досягнення у цій галузі. Найбільш відомі: *Moby Awards* (вручається американським видавництвом *Melville House Publishing*); *Book Video* (заснована лондонською книгарнею *Foyles*); *Trailee* (вручається американським виданням для дитячих бібліотекарів *School Library Journal*). Практика створення буктрейлерів була започаткована в Сполучених Штатах у 2002 році, і вже до 2007 року цей метод активно впроваджувався в системі видавничої комунікації в Україні.

Зрозуміло, що вчителям та викладачам університетів також важливо використовувати сучасний досвід, особливо з урахуванням його спроможності покращити взаєморозуміння зі школярами. В будь-якому випадку, слід визнати, що буктрейлер стає невід'ємною частиною книжкової сфери, і він все частіше застосовується не тільки на уроках середньої школи, але й на вищих рівнях навчання, зокрема у вузах. Основне завдання викладача полягає у тому, щоб забезпечити те, щоб читання та сам процес створення буктрейлера сприяли самовираженню, самореалізації, а також викликали почуття впевненості в розумінні і вмінні працювати з літературними творами, яке здатно успішно виражатися в особистісно-значущій діяльності. Якісний буктрейлер можна розглядати як значущий інтелектуальний продукт, який може бути створений лише творчою і глибоко осмисленою особистістю [14, с. 266].

Для дітей буктрейлер – не так реклама, як спосіб долучитися до книжкової культури, до спільної справи книжкового творення, а разом освоїти ази різних спеціальностей, пов'язаних з кіно- та відеоіндустрією (сценарист, режисер, оператор, актори, художники тощо). «Непрофесіонали» – діти, можливо, найбільше зроблять для збереження та повернення книжкової культури в інформаційну повсякденність, власними зусиллями вводячи текст.

Слід відзначити, що буктрейлери можуть приймати різні форми, включаючи різні жанри. Ці різновиди буктрейлерів варіюються залежно від спрямованості [26]:

1. *Анонс*: Короткий огляд, в якому викладається сюжет книги, інформація про автора та видання. Цей тип сприяє ознайомленню з книгою та її змістом.

2. *Відгук*: Ролик, у якому автор буктрейлера ділиться особистими враженнями від прочитаної книги. Це включає інформацію про автора, видавництво та короткий огляд сюжету, що сприяє більшому зануренню в твір за короткий період.

Форми виконання буктрейлера також можуть бути різними:

1. *Повноцінний відеоролик*: Створюється за допомогою професійних засобів відеозйомки та монтажу. Тут можуть бути використані короткі діалоги між героями книги, акторами, динамічні спецефекти тощо.

2. *Слайд-шоу, презентація*: Зазвичай розробляється за допомогою програми Power Point. Вона менш динамічна і яскрава, але дозволяє вміщувати більше текстового матеріалу.

Буктрейлер вирішує такі завдання:

- повертає увагу до книги;
- формує аудиторію читачів;
- сприяє формуванню персонального бренду письменника.

Наразі не існує загальних вимог до структури, стилю та тривалості буктрейлерів. Однак, найбільш ефективною вважається тривалість буктрейлера, яка зазвичай коливається від однієї до півтори хвилин. В Україні буктрейлери, розміщені у соціальних мережах, зазвичай мають тривалість близько трьох хвилин.

Процес створення буктрейлера сприяє розвитку таких навичок:

- самостійний пошук інформації з різних джерел (відео, музика, тексти творів);
- інтеграція та перетворення інформації;
- створення різних інтерпретацій тексту на основі аналізу;
- вибір ефективних методів візуальної презентації результатів;
- самовираз і вплив на інших [11, с. 29].

За способом візуального втілення тексту буктрейлери поділяються на наступні типи:

- ігрові - як невеликі фільми, створені на основі книги;
- неігрові - у вигляді слайдів з описами, зображеннями, прикладами книжкових розворотів, відомостями;
- анімаційні - у форматі анімаційних фільмів з героями твору, що можуть бути виконані в різних стилях.

Крім Power Point, існують інші програми для редагування відео. Наприклад, Windows Movie Maker, що підходить для початківців, та Sony Vegas Pro, яка вважається більш професійною програмою для відеомонтажу. Також, існують онлайн редактори для обробки відео та фотографій.

Отже, буктрейлер виконує чотири основні функції: інформаційну, комунікативну, естетичну та культурно-просвітницьку. Слід зазначити, що буктрейлер стає неабияким викликом для учнів і студентів вищих навчальних закладів, оскільки його створення передбачає наявність читацького та культурологічного досвіду, розвинений естетичний смак, а також впевненість у володінні комп'ютерно-інформаційними навичками.

Переваги використання буктрейлерів полягають в тому, що цей інструмент дозволяє привернути увагу потенційних читачів до цікавих творів вітчизняної та зарубіжної літератури у захопливій та динамічній формі.

Цей тип завдання передбачає переважно індивідуальну роботу, але можливо організувати створення відеороликів у парах. Завдання може включати створення буктрейлера для конкретної книги, навіть навчальної. Викладач також може дозволити учням вибирати книгу для буктрейлера самостійно. Коли учні працюють разом, вони вчаться ефективно співпрацювати, розвивають навички комунікації та навчання [11, с. 29].

Буктрейлери на уроках читання у НУШ відмінно підходять для забезпечення етапу мотивації до навчально-пізнавальної діяльності учнів, а також для оголошення теми та мети уроку. Використання буктрейлерів дозволяє вчителю зацікавити учнів до прочитання нового твору, який передбачено в освітній програмі. Також доцільно використовувати буктрейлери під час аносування домашнього завдання, для стимулювання учнів до читання книги або твору вдома.

Крім того, можливо проводити творчу роботу на уроці, яка також може включати створення або вдосконалення попередньо створеного буктрейлера, особливо на підсумкових заняттях. Учитель може спонукати учнів працювати над буктрейлером індивідуально або у команді. Щодо візуалізації,

її можна виконати з використанням доступних в Інтернеті зображень або відео, або навіть відіграти окремі сцени в ролі акторів, відтворивши зміст книги. Навіть за допомогою камер телефонів можна створити цікавий відеоролик.

Завдяки тому, що сучасні учні не уявляють свого життя без гаджетів та Інтернету, вчитель може навіть підказати дітям створити свій власний YouTube-канал, де вони зможуть представити обрану книгу. У процесі підготовки відеозапису, учні мають обдумати аргументи, які переконують глядачів прочитати цю книгу. Вони можуть перечитати твір декілька разів, щоб знайти важливу інформацію для зацікавлення однолітків створеним буктрейлером. Навіть можна організувати обговорення під опублікованим записом буктрейлера, де учні зможуть обговорити свої очікування від твору та поділитися емоціями від його читання [21].

Більшість молодших школярів мають аккаунти в соціальній мережі "Instagram", тому їм можна запропонувати створити свої сторінки, де вони будуть публікувати свої власноруч створені буктрейлери до різних книжок або творів. На завершення навчального року можна провести презентацію, на якій кожен учень покаже свою сторінку в Instagram зі своїми буктрейлерами. Також можна організувати конкурс "Блогер буктрейлерів", який спонукатиме учнів до читання більше книг. Однак вчителю варто врахувати, чи всі учні мають доступ до "Instagram", щоб не викликати незручності тим, хто не має доступу до Інтернету. В такому випадку краще утриматися від організації конкурсу.

Педагог може також сам створити буктрейлер для зацікавлення молодших школярів до певного твору на уроці читання, який вивчається за освітньою програмою. Він може обирати матеріал з твору, який він вважає цікавим для учнів з огляду на їхні індивідуальні та вікові особливості. Важливо під час створення буктрейлера враховувати, щоб не розкривати зразу весь сюжет твору, а зберегти інтригу, яка є першим стимулом до занурення в текст і прагнення перегорнути наступну сторінку.

Бук-трейлер – це засіб презентації книги або літературного твору, що здобуває все більшу популярність, особливо серед читачів та вчителів. Важливість бук-трейлера стає в його пізнавальній, педагогічній, та мистецькій цінності, а також у його здатності стимулювати інтерес до читання та літератури. Розглянемо ці аспекти [13, с. 95]:

1. Пізнавальна важливість :

– *Сприяє розвитку критичного мислення* : бук-трейлер вимагає від автора проаналізувати та виокремити основні аспекти книги, визначити її суть і цінність. Це розвиває навички аналізу та критичного мислення у творчому способі.

– *Сприяє здатності до синтезу* : вироблення бук-трейлера вимагає здатності об'єднувати інформацію в компактну і цікаву форму. Це захворювання розвитку навичок синтезу та узагальнення.

2. Педагогічна важливість :

– *Засіб навчання та розвитку* : використання бук-трейлера в навчанні може сприяти розвитку мовленнєвих, публічних виступів та творчих навичок учнів.

– *Залучення до читання* : бук-трейлер може бути розміщений інструментом для стимулювання інтересу учнів до читання. Він робить книгу більш доступною та цікавою.

3. Мистецька важливість :

– *Вираження творчого потенціалу* : створення бук-трейлера дає авторську можливість виразити свій творчий потенціал через образи, звук, монтаж тощо.

– *Розвиток медійних навичок* : робота над бук-трейлером дозволяє розвинути медійні навички, такі як відеомонтаж, звукова обробка, графічний дизайн.

Важливо зазначити, що бук-трейлери можуть бути використані на різних етапах навчання, від початкової школи до вищого навчального

закладу. Вони також можуть стати частиною ширшого мультимедійного підходу учнів до навчання та розвитку.

В. Довгалюк визначає буктрейлер як невелике відео або мультимедійна презентація, яка створюється для привернення уваги до певної книги чи літературного твору. Він може надрукувати елементи відео, аудіо, графіки та тексту для створення ефективної реклами книги [35, с. 20].

За І. Шостаком, буктрейлер – це коротке відео, яке призначене для презентації книг та інтересу читачів. Воно має створювати атмосферу та передавати основні ідеї та емоції, що складаються у книзі.

А. Роде визначає буктрейлер як мультимедійний рекламний ролик, який спрямований на просування та популяризацію певної книги чи автора. Він може включати відеозаписи, аудіофрагменти, графіку та текст з метою зацікавити та вразити аудиторію.

Н. Литвинова вважає, що буктрейлер – це мультимедійний засіб, який використовується для створення короткої відеопрезентації книги з метою привернення уваги до неї. Він може включати в себе елементи графіки, музики та аудіо, видимих ефектів для створення запам'ятовуючої реклами.

А. Кобзар визначає буктрейлер як мультимедійну презентацію, яка використовується для реклами книг та літературних творів. Він поєднує в собі текст, зображення, музику та відео, щоб створити захоплюючу інформацію відповідно, спрямовану на ваших читачів [32].

За С. Мельником, буктрейлер - це інтерактивний медіафайл, який створений для реклами книг та літературних творів. Він може включати відеоролики, аудіозаписи, анімацію та інші ефекти, щоб передати суть та атмосферу книги.

Ці визначення підкреслюють загальний концепт буктрейлера як мультимедійного інструменту для реклами книг та літературних творів, який створюється з метою привертання уваги та зацікавлення аудиторії.

Науковці та педагоги підтверджують значимість бук-трейлерів як інструмента навчання та розвитку. Вони відзначають їхню спроможність

зацікавлювати, стимулювати та вчити. Такий підхід виводить читання на новий рівень, роблячи його більш інтерактивним та творчим [45, с. 121].

Використання буктрейлерів на уроках читання та їх створення учнями сприяє більш ефективному вирішенню дидактичних завдань, таких як розвиток навичок читання та аудіювання, вдосконалення усного та писемного мовлення, збагачення словникового запасу, розвиток творчих здібностей, критичного мислення та використання інформаційно-комунікаційних технологій. Практична цінність цієї роботи полягає в тому, що буктрейлери стимулюють читацький інтерес до книги чи твору. З використанням комп'ютерів та проекторів, які є в класах Нової української школи, вчитель може демонструвати буктрейлери на уроках читання. Тільки творчий підхід та нетрадиційні методи, включаючи створення буктрейлерів, сприяють формуванню активної читацької позиції у сучасних школярів.

Буктрейлери сьогодні у тренді – їх обговорюють, дивляться, пересилають один одному... Однак їх ефективність як маркетингового та рекламного інструменту (а саме в цій якості відеоролики прийнято розглядати з погляду книжкового бізнесу), м'яко кажучи, залишається ще не зовсім.

Освітня цінність такої форми роботи поки що мало усвідомлена і майже не вивчена ні в книгознавстві, ні в дидактиці, але безперечно одне: потенційно висока педагогічна ефективність роботи над буктрейлерами, оскільки школяреві, щоб створити по-справжньому натхненний продукт, потрібно відчувати літературний твір, а саме цього і домагаються батьки та шкільні вчителі

Висновки до першого розділу

У першому розділі магістерської роботи було розглянуто теоретичні засади розвитку читацького інтересу молодших школярів засобами буктрейлера. Результати аналізу та дослідження дозволили зробити наступні висновки.

Розвиток читацького інтересу молодших школярів є актуальною науковою проблемою, оскільки він впливає на їхню літературну освіту та залученість до читання. Сутність читацького інтересу полягає в активному бажанні та прагненні до читання, що виникає як результат внутрішньої мотивації. Це не просто виконання обов'язкового завдання, а залучення до світу літератури з цікавістю та задоволенням. Читацький інтерес є ключовим стимулом для активного вивчення нового, поглибленого аналізу та розуміння текстів. Він формує критичне мислення, розширює словниковий запас та розвиває творчі здібності. Ефективні методи, такі як буктрейлер, сприяють збудженню і підтримці цього інтересу, здатні відкривати нові горизонти та надихати учнів до постійного розвитку у сфері літератури.

Специфіка розвитку читацького інтересу учнів молодшого шкільного віку полягає в їхній особливій психологічній та педагогічній природі. Для них важливо створювати сприятливе середовище для розвитку цього інтересу через зацікавленість та мотивацію.

Роль буктрейлера у розвитку читацького інтересу молодших школярів полягає в тому, що цей інструмент може бути ефективним засобом привертання уваги до книг та стимулювання бажання читати. Буктрейлери допомагають візуалізувати інтригуючий зміст книги та викликають цікавість у читачів.

Використання буктрейлера в навчальному процесі виявляється ефективним інструментом для розвитку читацького інтересу серед учнів. Буктрейлер, у вигляді відеоролика, здатен зацікавити та залучити увагу учнів до читання книг і творів, сприяючи поглибленому розумінню тексту та

відчуттю емоційного зв'язку з ним. Цей метод дозволяє використовувати сучасні технології та візуальний контент для залучення учнів до світу літератури. Буктрейлер вимагає від учнів творчості, аналітичних навичок та вміння передавати ключові моменти твору через відеоформат. Це також сприяє розвитку комунікативних навичок та спільної роботи в команді.

Використання буктрейлера може бути адаптоване для різних етапів навчання, від мотивації до творчої діяльності, і відповідає сучасним підходам до навчання, зокрема концепції Нової української школи. Використання буктрейлера на уроках читання сприяє активному та цікавому навчанню, підвищуючи читацьку мотивацію та позицію учнів щодо літературних творів.

Висновки до першого розділу свідчать про важливість розвитку читацького інтересу молодших школярів та роль буктрейлера в цьому процесі. Для подальшого дослідження цієї теми важливо розглядати конкретні методи та практичні аспекти використання буктрейлера у навчальному процесі з молодшими школярами.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ЧИТАЦЬКОГО ІНТЕРЕСУ ЗАСОБАМИ БУКТРЕЙЛЕРА

2.1. Емпіричне дослідження рівня розвитку читацького інтересу молодших школярів

Ми провели експериментальне дослідження у УКз «Заставнівський опорний ЗЗСО I-III ступенів» Заставнівської міської ради. Нашою метою було вивчити рівень сформованості читацького інтересу учнів початкової школи. Вибірку становили 27 учнів 2-класу та 32 учні 4 класу.

Завдання дослідження передбачають:

1. Розробити анкету для проведення дослідження учнів серед обраних класів.
2. Провести анкетування учнів 2 та 4 класів з питань, пов'язаних із читацькими інтересами, вподобаннями та звичками.
3. Аналізувати отримані дані для ідентифікації загальних та віково-залежних чинників, що впливають на читацький інтерес.
4. Порівняти результати анкетування між учнями 2 та 4 класів із визначенням можливих різниць у виборі літератури.

Для проведення дослідження ми розробили анкету, яка включила в себе запитання, спрямовані на отримання інформації про читацькі інтереси та звички учнів (Додаток А). Після розробки анкети ми звернулися до учнів 2 та 4 класів і запросили їх взяти участь у дослідженні. Анкетування проводилося в класах, у зручній для учнів час. Учні заповнювали анкети і вказували свої відповіді на питання.

Також ми визначили критерії сформованості читацького інтересу молодших школярів, які можуть виглядати наступним чином:

1. Активність у читанні. Дитина проявляє активний інтерес до читання, регулярно вибирає та читає книги чи інші тексти.

2. Різноманітність читацьких інтересів. Дитина обирає книги різних жанрів, тематик та стилів, демонструючи різноманітність своїх читацьких інтересів.

3. Обговорення прочитаного. Дитина має бажання обговорювати прочитані книги з батьками, вчителями чи друзями, висловлювати свої враження та думки про них.

4. Самостійний вибір книг. Молодший школяр може самостійно вибирати книги для читання, довіряючи своїм власним смакам та інтересам.

5. Активна участь у читацьких заходах. Дитина бере участь у читацьких конкурсах, заходах, обласних чи шкільних книжкових виставках та інших подіях, пов'язаних із читанням.

6. Творчий підхід до читання. Дитина може використовувати свою уяву та творчість, створюючи аналогії, історію-продовження чи пошкодження до прочитаного.

7. Читацькі досягнення. Досягнення в читанні, таке як зростання рівня читацької компетентності та розуміння прочитаного.

8. Постійний читацький процес. Дитина читає не тільки в школі, а й удома чи вдень часом.

9. Активне використання бібліотеки. Дитина регулярно відвідує шкільну бібліотеку, вибирає книги та інші матеріали для читання.

10. Розширення читацького досвіду. Дитина докладає зусиль для пошуку нових книг та авторів, розширюючи свій читацький досвід.

11. Зацікавленість у культурних заходах. Дитина виявляє інтерес до культурних подій, пов'язаних із читанням, наприклад, літературних фестивалів, авторських зустрічей тощо.

12. Позитивне ставлення до читання. Дитина володіє позитивним ставленням до читання, вважає його захоплюючим і корисним поняттям.

На основі сформованих критеріїв сформованості читацького інтересу визначаємо рівні сформованості читацького інтересу молодших школярів.

Високий рівень читацького інтересу характеризується великим задоволенням від читання, активним пошуком книг для задоволення, здатністю аналізувати й обговорювати прочитане, високим розумінням тексту та здатністю отримати знання з книг у повсякденному житті.

Середній рівень читацького інтересу показує на здатність читати із задоволенням, але за певних умов, наприклад, за наявності рекомендацій або цікавості у певній темі. Розуміння тексту та аналіз прочитаного може бути на середньому рівні.

Низький рівень читацького інтересу означає відсутність бажання читати, відчуття байдужості або навіть відмови від читання. Це може бути наслідком незручності, нездатності знайти цікаву літературу або незручності відвідувача.

Проаналізуємо відповіді учнів 2 класу.

Питання 1: Ти любиш читати книжки?

Відповідь "Так" про наявність читацького інтересу, хоча не дає багато інформації про його рівень.

Відповідь "Ні" вказує на прояв читацького інтересу або на можливості бар'єри, які заважають читанню.

Питання 2: Які книжки тобі подобаються більше?

Вибір конкретних жанрів книг вказує на індивідуальний смак дитини. Наприклад, "Про пригоди" свідчить про інтерес до захопливих історій, тоді як "Про казки" вказує на захоплення казковими світами.

Питання 3: Чому тобі подобається читати книжки?

Відповідь на це питання розкриває мотивацію дитини до читання. Якщо дитина асоціює читання із задоволенням, розвагою, це позитивний сигнал щодо читацького інтересу.

Питання 4: Яка твоя улюблена книжка? Чому ти її так любиш?

Відповіді на це питання дозволяють дізнатися, які книги особливо цікавлять дитину і чому. Відповіді на другу частину питання розкривають особливості критерію дитини для визнання книги улюбленою.

Питання 5: Чи відвідуєш ти бібліотеку?

Відповідь "Так" свідчить про активну читацьку практику та доступність бібліотеки для дитини. Відповідь "Ні" вказує на наявність доступу до бібліотеки або якщо бажання відвідати її.

Питання 6: Яку книжку тобі хотілося б прочитати наступною?

Це питання розкриває інтереси дитини щодо майбутнього читання і може вказувати на те, які книги її цікавлять.

Питання 7: Що тобі найбільше подобається в книжках?

Відповідь на це питання дозволило з'ясувати, які аспекти читання найбільше цікавлять дитину, чи це сюжети, персонажі, пригоди тощо.

Питання 8: Чи є у тебе улюблений персонаж з казок чи книжок?

Вказання улюбленого персонажа свідчить про дитячі симпатії та інтереси.

Питання 9: Якщо б ти міг створити свою казку, про що вона б була?

Це питання дозволяє дізнатися про творчий потенціал дитини та її уяву.

Питання 10: Якщо у тебе є брати чи сестри, чи читають вони книжки разом з тобою?

Це питання розкриває вплив родини на читацькі інтереси дитини. Чи є у неї брати чи сестри, які також читають книги, це може стимулювати її читацькі звички.

Проаналізуємо відповіді дітей відповідно до рівнів сформованості читацького інтересу.

Низький рівень читацького інтересу:

1. Ти любиш читати книжки?
 - Відповідь: "Ні"
2. Які книжки тобі подобаються більше?
 - Відповідь: Жоден обраний жанр.
3. Чому тобі подобається читати книжки?
 - Відповідь: "Не подобається, нудно."
4. Яка твоя улюблена книжка? Чому ти її так любиш?

– Відповідь: "Не читаю книжок."

5. Чи відвідуєш ти бібліотеку?

– Відповідь: "Ні"

6. Яку книжку тобі хотілося б прочитати наступною?

– Відповідь: Жодної конкретної книги.

Середній рівень читацького інтересу:

1. Ти любиш читати книжки?

– Відповідь: "Так, час від часу."

2. Які книжки тобі подобаються більше?

– Відповідь: "Про пригоди та про тварин."

3. Чому тобі подобається читати книжки?

– Відповідь: "Це цікаво, але не завжди є час."

4. Яка твоя улюблена книжка? Чому ти її так любиш?

– Відповідь: "Моя улюблена книжка - 'Пригоди Робінзона Крузо.' Мені подобається, як він виживає на безлюдному острові».

5. Чи відвідуєш ти бібліотеку?

– Відповідь: "Так, але не дуже часто."

6. Яку книжку тобі хотілося б прочитати наступною?

– Відповідь: "Мені цікаво прочитати книгу про космос."

Високий рівень читацького інтересу:

1. Ти любиш читати книжки?

– Відповідь: "Так, постійно."

2. Які книжки тобі подобаються більше?

– Відповідь: "Про пригоди, фентезі, науково-популярні."

3. Чому тобі подобається читати книжки?

– Відповідь: "Читання - це моя любов. Книги розширюють моє явлення про світ і дарують неймовірні емоції."

4. Яка твоя улюблена книжка? Чому ти її так любиш?

- Відповідь: "Моя улюблена книга - 'Гаррі Поттер і філософський камінь.' Мені подобаються пригоди Гаррі та його друзі, і я завжди знаходжу щось нове в цій книзі."

5. Чи відвідуєш ти бібліотеку?

- Відповідь: "Так, дуже часто. Я завжди шукаю нові цікаві книги."

6. Яку книжку тобі хотілося б прочитати наступною?

- Відповідь: "Хочу прочитати книгу про подорожі в часі, ця тема мене дуже цікавить."

В результаті анкетування учнів 2 класу можна зробити наступні висновки. Більшість учнів люблять читати. Але є певна кількість учнів, що не хочуть та не люблять читання. Улюбленим видом є пригодницькі твори.

Діти люблять читати книги, тому що вони розповідають цікаві історії про різні пригоди та персонажі. Коли діти читають, учні можуть уявити себе в цих центральних історій і відчувати, ніби вони теж там.

Деякі діти називали свої улюблені книги, але був відсоток учнів, що не могли назвати книг, які читають найчастіше. Було зрозуміло, що такі діти надають перевагу гаджетам. Також в результаті опитування зрозуміло, що тільки певна кількість учнів відвідують бібліотеку.

Отже, пропонуємо розглянути результати анкетування у вигляді діаграми у відсотковому співвідношенні.

Отже, високий рівень читацького інтересу спостерігається у 31% учнів, середній рівень – 39%, низький рівень – 30%.

Проаналізуємо відповіді учнів 4 класу.

Питання 1: Як часто ви читаєте книги?

1. "Постійно" - це відповідь, що оцінює високий рівень читацького інтересу. Діти, які постійно читають, мають великий інтерес до книг і, ймовірно, вони активні читачі.
2. "Час від часу" - ця може вказувати на більший інтерес до читання, але це не сталою звичкою.
3. "Рідко" - така відповідь про конфлікт стійкого інтересу до книг.
4. "Ніколи" - учні, які ніколи не читають, мають низький читацький інтерес.

Питання 2: Які види книг ви найбільше любите читати?

Тут були можливі відповіді різноманітні, в залежності від інтересів учнів. Відповіді на це питання ми категоризували за жанрами, наприклад:

- "Пригодницькі" - діти, які обирають цей жанр, можуть мати інтерес до захопливих пригодницьких історій.
- "Фентезі" - це жанр фантастики, і діти, які вибирають цей варіант, можуть виявити інтерес до фантастичних світів.
- "Казки" - це можна свідчити про інтерес до класичних казок і фольклору.
- "Науково-популярні" - такі діти можуть бути зацікавлені в навчальних книгах і популяризаторських творах.
- "Комікси" - цей варіант вказує на інтерес до графічних оповідань.

Питання 3: Чому ви любите читати книги?

Ми отримали індивідуальні відповіді, які відображають мотивацію учнів до читання. Вони включають такі фактори, як розвага, навчання, втеча від реальності, задоволення від читання.

Питання 4: Яка ваша улюблена книга? Що вам в ній подобається?

Це питання дозволило нам дізнатися, чи є у дітей конкретні улюблені книги. Якщо вони вказували улюблені книги та пояснювали, що їм в них подобається, це свідчить про глибокий інтерес до читання. Тут важливо було дивитися на методи вибору книг. Наприклад, якщо учні вказують, що вони активно вибирають книги за рекомендації друзям, це можна позначити, що вони шукають нові книги для читання.

Питання 5: Як ви вибираєте книги для читання?

Аналіз відповідей на це питання розкриває, як діти вибирають книги і які критерії вони вибрали для вибору. Ось деякі варіанти:

- За рекомендацією друзям. Якщо багато учнів вказують, що вони вибирають книги на пораду друзів, це свідчить про важливість впливу рівня читацького інтересу між однолітками.
- За обкладинкою. Якщо діти кажуть, що обкладинка є важливим фактором у вибірці книг, це вказує на їхню візуальну привабливість до книги та їхню можливість вибирати книги за зовнішнім виглядом.
- За автором. Вибір книг за автором свідчить про те, що діти вже знайомі з роботами певних авторів і довіряють їм.
- За анотацією на обкладинці. Якщо учні звертають увагу на анотації книги, це вказує на їхню бажаність, щоб дізнатися більше про зміст книги перед вибором.

Аналіз цього питання допоміг нам зрозуміти, які чинники впливають на вибір книг у молодших школярів і чи вони вже вміють свідомо вибирати літературу, яка відповідає їхнім інтересам.

Питання 6: Як ви відчуваєте себе, коли читаєте цікаву книгу?
Відповіді на це питання включають емоції, такі як радість, цікавість, поглиблення в сюжеті, що свідчать про задоволення від читання.

Питання 7: Що б ви хотіли знайти в новій книзі, яку б ви хотіли прочитати?

Це питання дозволяє отримати відповіді про очікування учнів від нових книг. Деякі учні вказують на конкретні елементи, такі як "цікавий сюжет", "цікаві герої", "нові пригоди", це свідчить про їхні інтереси.

Питання 8: Чи відвідуєте вашу бібліотеку? Як часто? Відповіді на це питання показують, наскільки учні забирають бібліотеку як джерело літератури. Регулярні відвідування бібліотеки можуть свідчити про більший читацький інтерес.

Питання 9: Яка ще літературна діяльність вас цікавить?

Це питання допомагає розкрити інші форми читацького інтересу, такі як участь у літературних гуртках або написання власних оповідань. Якщо учні вказують, що вони займаються іншою літературною діяльністю, це можна свідчити про їхній глибокий інтерес до літератури.

Питання 10: Чи є у вас улюблений автор? Хто це? Учні активно вказували улюбленого автора, що свідчить про інтерес до конкретних літературних творів і може бути корисним для рекомендацій.

Питання 11: Як би ви вдосконалили свою бібліотеку в школі, щоб вам було цікавіше і зручніше читати книги?

Відповіді на це питання сприяють систематизації ідей для покращення читацького середовища, що допомогло б підвищити інтерес до читання. Серед них виділяємо більший вибір книг, осучаснення дитячої літератури тощо.

Проаналізувавши відповіді учнів, можна зробити наступні висновки. Щодо видів книг, діти поділилися, але виразили певні вподобання щодо пригодницьких книг та казок. Читання сприймається як засіб отримання цікавої інформації та розвитку діяльності (розвиток уяви і словникового запасу). Є бажання відвідувати бібліотеку. Діти виражають бажання читати різні жанри, включаючи пригодницькі книги та фантастику. Відповіді на питання про улюблених персонажів та казки виказують на багатобразність читацьких вподобань. Більшість учнів мають бажання створити власну казку про пригоди або фантастичний світ.

Отже, результативність опитування показує, що високий рівень читацького інтересу переважає у більшій кількості учнів. Пропонуємо розглянути у вигляді діаграми у відсотковому співвідношенні.

Отже, високий рівень читацького інтересу спостерігається у 22% учнів, середній рівень – 48%, низький рівень – 30%.

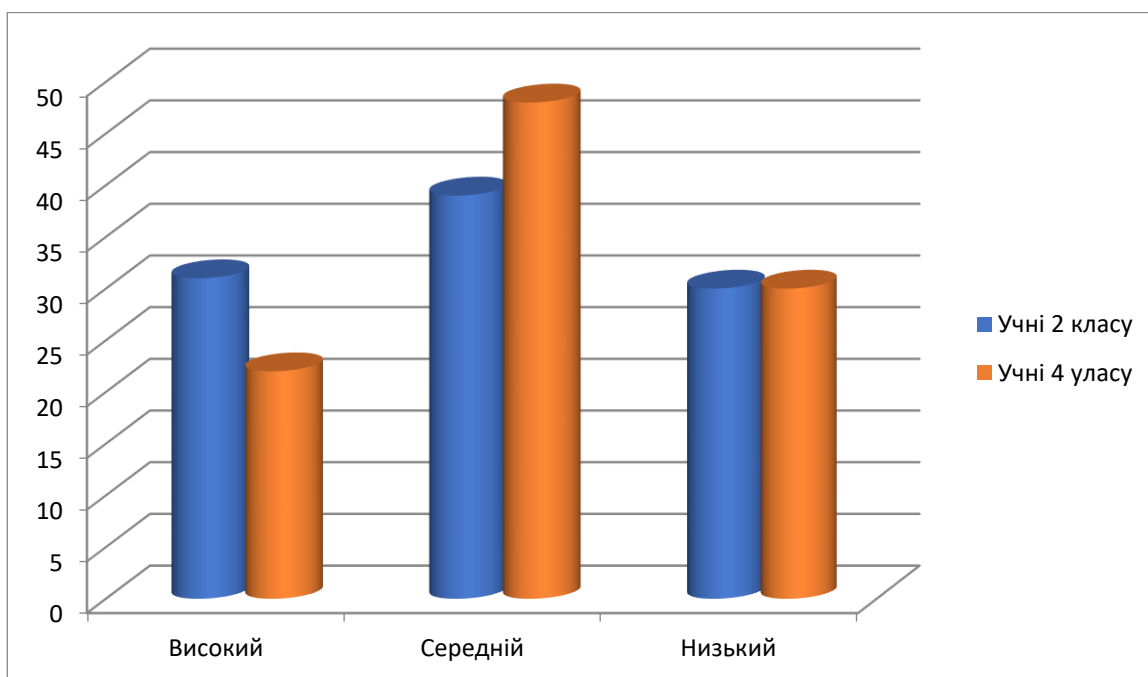

Рис.2.3. Порівняльна діаграма рівнів розвитку читацького інтересу 2-х та 4-класів

На основі аналізу опитування та відповідей дітей можна зробити висновок, що в учнів другого класу читацький інтерес розвинений більше, ніж в учнів четвертого класу.

Учні другого класу, незважаючи на свій молодший вік, виявили більший інтерес до читання книг та різноманітних жанрів. Вони вказали на свою цікавість пригодницькими, фентезі, та науково-популярними книгами, а також показали позитивне ставлення до читання через те, що воно цікаве. Також вони вказали на те, що часто відвідують бібліотеку та шукають нові цікаві книги для читання.

В той час як учні четвертого класу мали менший інтерес до читання та більшого роду сумніви щодо читання. Вони менше прагнуть до постійного читання та обирають меншу кількість жанрів. Їхні відповіді кажуть на те, що читання для них не завжди є цікавим і сприймається як складне завдання.

Отже, діти другого класу мають більш розвинутий читацький інтерес, ймовірно, через те, що вони знаходяться на етапі формування цього інтересу та знають менше обмежень, які можуть виникнути у старших класах.

Також у процесі констатувального дослідження нами було використано опитувальний метод збору інформації, а саме онлайн анкетування вчителів та учнів початкової школи (зміст анкети див. додаток А і Б). Опитування такого типу передбачало створення автоматизованої анкети за допомогою сервісу Google Forms. Посилання на опитування (анкету) розсилалося на електронні адреси вчителів початкових класів та на мобільні телефони учнів (батьків учнів).

Отож, переключаючись за посиланням, кожен респондент-вчитель мав змогу заповнити анкету швидко, у комфортний для себе час та з наданою перспективою редагувати власні відповіді. Запровадження такого типу опитування, по-перше, спрощує етап збору інформації, по-друге, – етапи обробки та аналізу даних, адже одержана інформація автоматично назбирується в масив, який просто можна завантажити для подальшої обробки.

До опитування були залучені вчителі УКз «Заставнівський опорний ЗЗСО I-III ступенів» Заставнівської міської ради та Чернівецької гімназії № 9 Чернівецької міської ради. Всього було залучено до анкетування 20 вчителів. Середній вік респондентів складав 35 років.

Анкетування включало такі питання:

1. Як Ви вважаєте, чи актуальна на сьогоднішній день проблема читацької пасивності школярів?
2. Чи використовуєте Ви засоби підвищення читацької активності у своїй практиці? Якщо використовуєте, то які?
3. Чи використовуєте ви новітні способи презентації книг?
4. Чи знаєте Ви, що таке буктрейлер? Чи використовуєте його у своїй педагогічній практиці?

За результатами анкетування стало ясно, що 93,5% вчителів вважають актуальною проблему пасивності читачів школярів. Абсолютно всі опитані (100%) упевнені, що рівень читацької активності необхідно підвищувати.

Опитування показало, що 90,3% педагогів використовують у своїй практиці різноманітні засоби підвищення читацької активності. Вчителі використовують такі методи та прийоми:

- список рекомендованої літератури,
- інформування про новинки літератури,
- вікторини, ігри та конкурси,
- ведення читацького щоденника,
- відвідування бібліотек,
- тести з прочитаного,
- читацькі конференції,
- літературні вечори.

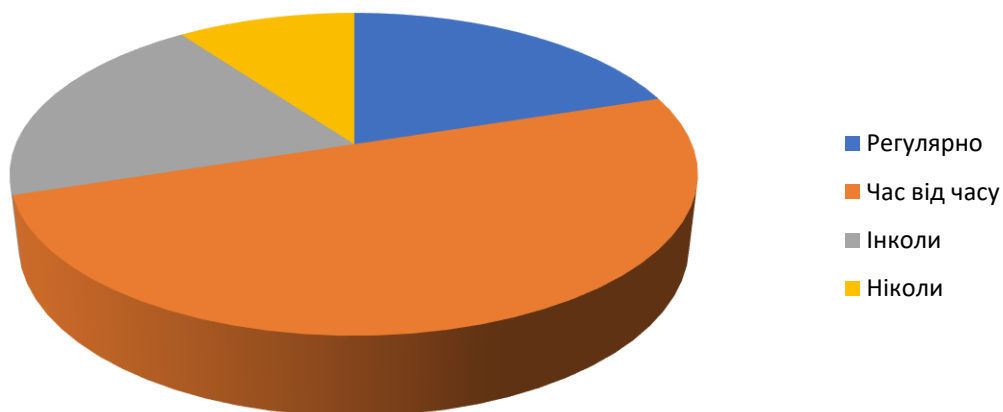
Цікавими для нас виявилися такі прийоми, як

- швидкочитання,
- реклама електронних та екранізованих книг,
- лінгвістична казка,

- читання з позначками,
- складання опорної схеми,
- порівняльної таблиці,
- години читання,
- рекламні п'ятихвилинки тощо.

Для аналізу відповідей вчителів на питання «Як часто ви використовуєте новітні засоби презентації книг (віртуальні бібліотеки, буктрейлери) на уроках літературного читання?», ми обчислили середній показник частоти використання мережевих технологій на уроках літературного читання. Отже, середній показник частоти використання мережевих технологій на уроках літературного читання становить близько 1,7, що можна трактувати як «час від часу». Далі постало питання чому деякі вчителі використовують мережеві технології регулярно, а інші – не використовують взагалі, і які фактори впливають на це рішення (див.рис. 2.4).

Рисунок 2.4. Частота використання новітніх способів презентації книг на уроках літературного читання

Дослідивши детальніше проблему чому деякі вчителі використовують презентації книг регулярно, а інші – не використовують взагалі, ми визначили кілька можливих причин цьому. Важливо врахувати, що ці

причини можуть варіюватися в залежності від кожного вчителя та конкретної ситуації в школі. Ось деякі з них:

- технічна доступність: деякі школи можуть не мати достатнього доступу до комп'ютерів, Інтернету або інших технічних засобів, що необхідні для використання мережевих технологій. Це може обмежувати можливості вчителів для використання цих інструментів;
- технічні знання: деякі вчителі можуть не мати достатніх технічних знань або навичок для новітніх методів книжкових презентацій. Вони можуть вважати це складним або необізнаним і можуть відчувати необхідність у додатковій підготовці;
- час і ресурси: використання новітніх методів книжкових презентацій багато часу на підготовку матеріалів та змісту уроків. Деякі вчителі відчують обмеженість в часі та ресурсах і через це обирають більш традиційні методи викладання;
- мотивація та інтерес учителів: окремі вчителі є більш мотивованими і зацікавленими. Їм цікаво експериментувати та шукати нові можливості для покращення навчального процесу. Інші вчителі є менш мотивованими та не бачать цього як необхідності;
- підтримка інфраструктури і адміністрації: важливо, щоб школа надавала підтримку та ресурси для використання новітніх методів книжкових презентацій. Якщо адміністрація школи не активно підтримує ці ініціативи, то вчителі будуть менш схильними до їх використання;
- педагогічний підхід: різні вчителі мають різні педагогічні підходи та переконання. Деякі вважають, що традиційні методи навчання ефективніші для їхніх учнів, тоді як інші вважають, що новітніх методів книжкових презентацій можуть покращити залученість учнів та результативність навчання.

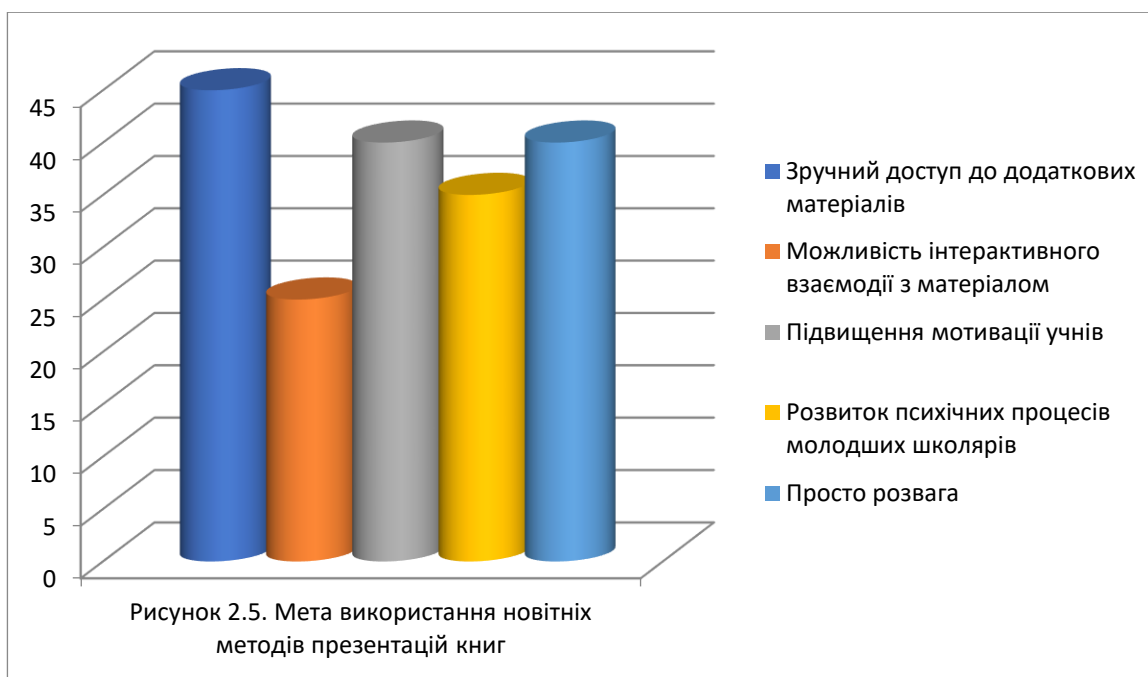
На рішення вчителів щодо використання новітніх методів книжкових презентацій на уроках літературного читання впливає комбінація цих факторів. Важливо враховувати потреби та контекст кожного вчителя і надавати підтримку для розвитку їхніх можливостей використання мережевих технологій у навчанні.

На запитання «Чи знаєте, що таке буктрейлер? Чи використовуєте його у своїй практиці?» опитані відповіли наступним чином: 28% вчителів використовують буктрейлери як розвиток читацького інтересу, 60% знають про цей засіб, але не використовують його на практиці, 12,% респондентів не знають, що таке буктрейлер (див.рис.2.5.)

Аналізуючи відповіді на питання «Які позитивні аспекти використання буктрейлера на уроках літературного читання ви відзначаєте?», нами було отримано наступні відповіді: 65 % опитаних має уявлення про такі технології, 40% відвідували конференції, вебінари, семінари, проходили курси підвищення кваліфікації щодо застосування таких технологій у освітньому процесі. На питання про професійну позицію щодо буктрейлера і його використання в навчальному процесі 40% респондентів вважає, що це

справа носить виключно розважальний характер і ніяк не впливає на розвиток молодших школярів, 35% опитаних дали відповідь, що з метою розвитку психічних, розумових процесів, а також інтересу до читання, 25% респондентів зацікавлені новітніми методами презентації книг та вважають їх застосування дуже корисним з метою забезпечення можливості розвитку читацького інтересу у молодших школярів, окремі вчителі (40%) вказують на підвищення мотивації в учнів початкової школи (див.рис. 2.2.).

Окремі респонденти серед позитивних якостей використання виокремили наступні: онлайн обговорення літературних творів (саме можливість обговорювати літературні твори онлайн може стимулювати дискусії та розвиток аналітичних навичок молодших школярів) та використання відео презентацій, що допомагає візуалізувати матеріал та робити його більш доступним для учнів.

Проаналізувавши відповіді респондентів на питання «Чи володієте достатніми знаннями щодо використання буктрейлера на уроках літературного читання?», ми дійшли до наступних висновків (див.рис. 2.5.).

Більшість вчителів (60%) виявляють впевненість у своїх знаннях щодо буктрейлера, вважаючи, що володіють достатніми навичками для використання їх у навчанні молодших школярів. Частина респондентів

(20 %) – визнають, що їхні знання можуть бути неповними або недостатніми, що може вказувати на потребу у покращенні навичок. Проте певна кількість вчителів (20%) вважають, що не володіють достатніми знаннями щодо використання буктрейлера на уроках літературного читання.

Щодо потреби у додаткових знаннях, то значна частина вчителів (45 %) виражають потребу у додатковому навчанні чи підвищенні кваліфікації щодо використання буктрейлера. Це може бути спричинено бажанням покращити свої навички та ефективніше використовувати технології в навчальному процесі. Інша частина вчителів (35%) іноді визнає потребу у додатковому навчанні, але не завжди це вважає нагальним завданням. Окремі респонденти (20%) вважають, що додаткове навчання для них не є необхідним.

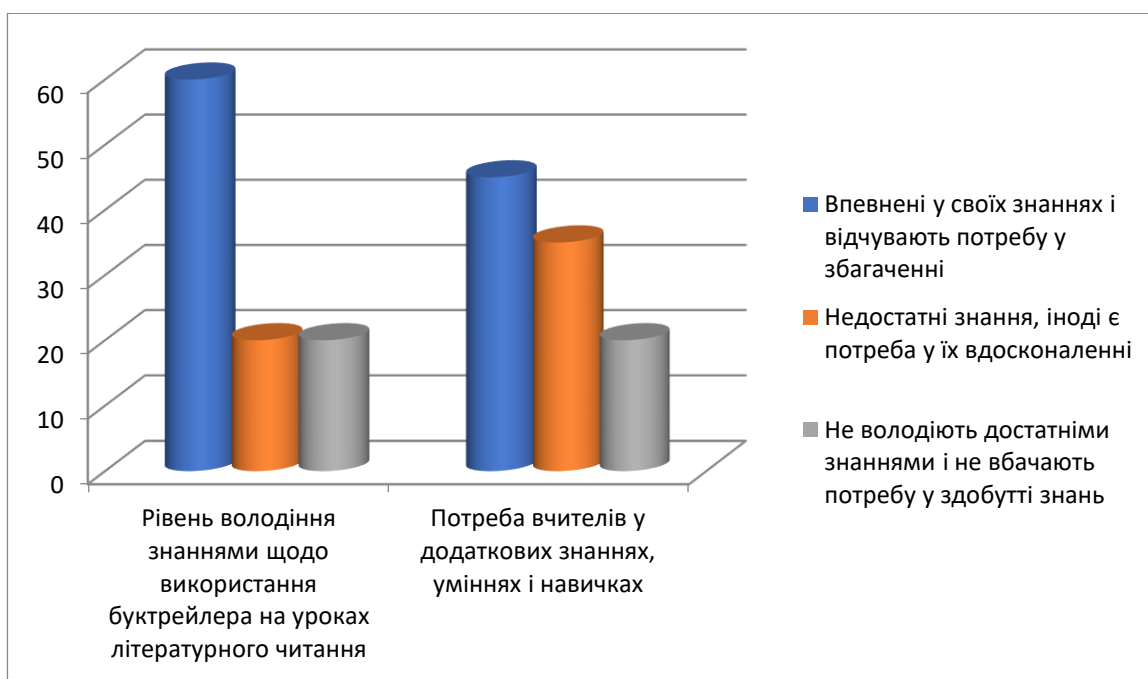

Рисунок 2.4. Готовність вчителів

Незважаючи на наявність доступу до всіх ресурсів та технологій, деякі вчителі не використовують їх повністю на уроках літературного читання, що може бути втратою можливостей для покращення навчального процесу та залучення учнів. Відсутність використання буктрейлера може призвести до відсутнього поступу у навчанні, оскільки сучасні технології можуть надати доступ до широкого спектру літературних ресурсів, аналізу та додаткового

матеріалу. Одночасно, вчителі, які мало використовують будь-які новітні методи презентації книг, не залучають учнів до активного обговорення та аналізу літературних текстів. Це може призвести до втрати інтересу до предмета та меншого розвитку аналітичних навичок.

Загалом, недостатнє використання новітніх методів презентації книг на уроках літературного читання та невикористання їх освітніх можливостей може обмежити потенціал навчання та розвитку учнів і знизати їх читацький інтерес.

Таким чином, опитування показало, що буктрейлер як методичний засіб залишається маловивченим і вимагає апробації для включення до системи методів і прийомів, що застосовуються на практиці. Вважаємо, що використання буктрейлерів у педагогічній практиці стане ефективним засобом підвищення читацького інтересу учнів.

2.2 Обґрунтування організаційно-педагогічних умов розвитку читацького інтересу молодших школярів засобами буктрейлера

На основі аналізу психолого-педагогічної літератури та результатів констатувального дослідження рівнів розвитку читацького інтересу молодших школярів нами було обґрунтовано організаційно-педагогічні умови розвитку читацького інтересу у молодших школярів засобами буктрейлера, а саме:

- дотримання основних етапів у створенні буктрейлера як одна з умов розвитку читацького інтересу учнів початкової школи;
- використання буктрейлера як системи з метою розвитку читацького інтересу молодших школярів;
- готовність вчителів початкових класів до використання буктрейлера як засобу розвитку читацького інтересу учнів молодшого шкільного віку.

2.2.1 Дотримання основних етапів у створенні буктрейлера як одна з умов розвитку читацького інтересу учнів початкової школи

Дотримання основних етапів у створенні буктрейлера є важливими умовами розвитку читацького інтересу учнів початкової школи. Буктрейлер - це коротка відеопрезентація книги, яка має за мету викликати цікавість читача і спонукати його прочитати книгу. Створення буктрейлерів може бути ефективним інструментом для залучення учнів до читання та розвитку їхнього читацького інтересу. В даному контексті, необхідно дотримуватися певних етапів у створенні буктрейлера, щоб досягти бажаного результату.

Процес створення буктрейлера включає такі кроки [34, с. 54]:

1. Обрання книги (твору) для реклами. Буктрейлер повинен базуватися на книзі (творі), яку планується вивчати учнями та яка відповідає освітнім цілям. Вибрана книга (вір) повинна бути зрозумілою, відповідати тематиці і відповідати інтересам читача;

2. Створення сценарію для буктрейлера з врахуванням додаткових деталей. Для буктрейлера, що відтворює сюжет книги (твору), потрібно розробити захопливу інтригу. Сюжет формується так, щоб після перегляду відеоролика читач бажав дізнатися продовження і прочитати книгу (вір). Атмосферний буктрейлер повинен передбачити зміну настрою та емоцій у читача. Для цього важливо визначити настрій книги та використовувати методи для передачі емоцій. Усі діалоги, декорації та атмосферу слід уважно врахувати під час зйомки. Такий сценарій допоможе заохотити читачів до читання;

3. Підбір матеріалів для відеоряду. Згідно з сценарієм вибираються візуальні елементи, такі як зображення, ілюстрації та фотографії. Зручно використовувати готові відео чи кадри з фільмів, що були зняті за цією книгою (твором). При необхідності можна здійснити зйомку власних оригінальних відео матеріалів.

4. Випуск буктрейлера. Останнім етапом є публікація відеоролика, яка дозволяє виявити можливі недоліки і помилки, оцінити емоційний вплив

відеоролика на глядачів. Цей етап також допомагає переконатися у досягненні очікуваного результату [9].

5. Показ та обговорення. Готовий буктрейлер показується учням. Після перегляду вчитель та учні можуть обговорити враження від книги та буктрейлера. Учні можуть поділитися своїми враженнями та думками про книгу (див.додаток В).

Створення буктрейлера стимулює читацький інтерес, після чого цей процес дозволяє їм виявити свою творчість, аналітичні можливості.

Пропонуємо розглянути деякі програми та інструменти для створення буктрейлерів. Ось кілька можливих опцій [36, с. 127]:

1. **iMovie** : ця програма для Mac і iOS дозволяє легко створювати відеоролики. Вона має широкий спектр інструментів для редагування та створення відео, ідеальних для створення буктрейлерів.

2. **Windows Movie Maker** : це безкоштовне програмне забезпечення для створення відеороликів на платформі Windows. Воно досить просто у використанні та ідеально підходить для початківців.

3. **Adobe Spark** : це онлайн-інструмент, який дозволяє створювати відеоролики, включаючи буктрейдлери. Він має готові шаблони та інструменти для додавання тексту та музики.

4. **Animoto** : цей онлайн-сервіс сприяє створенню професійно виглядаючих відеороликів. Ви можете використовувати його для створення буктрейлерів із зображенням тексту та зображення.

5. **PowToon** : цей інструмент спрямований на створення анімованих відеороликів. Він ідеальний для творчого та нестандартного підходу до буктрейлера.

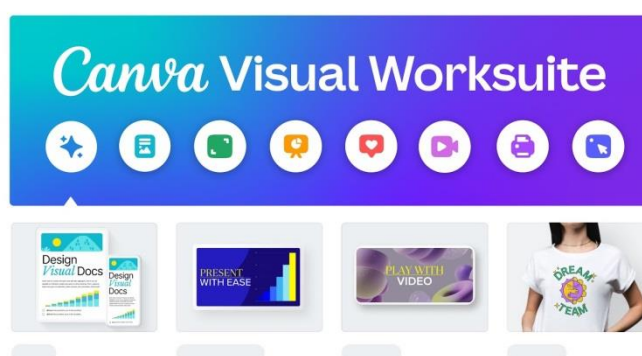
6. **Booktrack Classroom** : це спеціалізована платформа для створення буктрейлерів, де ви можете додавати звук та музику до своїх книжок.

7. **Wondershare Filmora** : це програмне забезпечення для редагування відео з численними інструментами для створення відмінних буктрейлерів.

8. **Canva** : хоча Canva спеціалізується на графіці та дизайні, ви можете використовувати його для створення статичних буктрейлерів.

Детальний опис програм поданий нами у додатку Г.

Вибір програм залежить від рівня зручності та потреб у функціях. Необхідно перевірити, чи програма підтримує імпорт зображень, тексту та аудіофайлів для створення цікавого буктрейлера.

Усе зазначене вище підкреслює важливість використання буктрейлерів як інструменту розвитку читацького інтересу учнів початкової школи. Створення буктрейлерів сприяє [52, с. 16]:

1. Залученню учнів до читання. Вони залишаються активними читачами, створюють відеопрезентації на основі прочитаних книг.
2. Розвитку креативності. Учні розвивають свої художні та технічні навички під час створення буктрейлерів.
3. Аналіз та критичне мислення. Під час підготовки сценарію вони аналізують основні ідеї та персонажів книги, що розвиває їх критичне мислення.
4. Медіаграмотності. Учні навчаються з використанням різних мультимедійних засобів для створення буктрейлера.
5. Обговоренню та обміну інформацією. Після показу буктрейлера відбувається обговорення та обмін враженнями, що є компонентом активного читацького середовища в класі.

Загалом, буктрейлери створюють можливість для самовираження учнів та активної взаємодії з літературними творами. Вони роблять процес читання більш захоплюючим та цікавим, сприяючи розвитку читацького інтересу в учнів.

2.2.2 Використання буктрейлера як системи з метою розвитку читацького інтересу молодших школярів

Використання буктрейлера як системи розвитку читацького інтересу молодших школярів може бути ефективним та захоплюючим підходом до розвитку навичок читання та сприяти формуванню позитивного ставлення до книг і літератури серед дітей. Ось деякі способи, які ефективно вам

впровадити буктрейлери як систему розвитку читацького інтересу молодших школярів [60, с. 190]:

1. Буктрейлери як частина шкільних проєктів. Варто організувати проєкти зі створення буктрейлерів у межах різних предметів. Наприклад, під час уроків мистецтва учні можуть створювати анімаційні буктрейлери для казок, а під час уроків літератури – для вивчення окремих творів.

2. Конкурси та виставки буктрейлерів. Також можна організувати конкурси серед учнів на найкращий буктрейлер. Це стимулює їхню творчість та цікавість читанням.

3. Клуб буктрейлерів. Можна створити клуб для учнів, де вони можуть обговорювати книги, поділитися своїми створеними буктрейлерами та рекомендаціями щодо читання.

4. Використання інтерактивних ресурсів. Для молодших школярів інтерактивні онлайн-засоби для створення буктрейлерів можуть бути особливо захоплюючими. Вони можуть використовувати фотографії, аудіо-та відеоматеріали для створення своїх буктрейлерів.

5. Партнерство з бібліотеками. Співпраця з місцевими бібліотеками може надати дітям доступ до багатьох літературних баз, які вони можуть використати для створення буктрейлерів.

6. Родинні заходи. Залучити батьків до процесу, організувавши родинні заходи, де діти та їхні батьки можуть спільно створювати буктрейлери.

7. Оцінка та визначення прогресу. Вчитель повинен спостерігати за розвитком читацького інтересу учнів через їхні буктрейлери. Визначте, які твори їм подобаються, а які - ні, і на аналізуйте читання відповідно до їхніх інтересів.

Застосування системи буктрейлерів допоможе створити стимулююче середовище для читання та позитивно впливає на розвиток читацького інтересу у молодших школярів.

Ми запропонували учням створити буктрейлери як частину проекту з розвитку читацького інтересу учнів початкової школи. Ця ідея виявилася дуже цікавою і корисною для дітей. Учні виявляли цікавість до можливості виразити свою уяву та креативність шляхом створення відеобуктрейлерів. Вони могли використовувати різні творчі засоби, такі як малюнки, музика, текст та зображення, для передачі своїх вражень від прочитаних книг.

В учнів була можливість поділитися своїми улюбленими книгами та переконатися, що інші також варто прочитати, це дало підштовх до більш активного читання та розширення літературних інтересів. Проект заохочував спільну діяльність та обмін ідеями між учнями. Вони обговорювали свої ідеї, консультувалися одне з одним щодо вибору книг та створення буктрейлерів.

Створення буктрейлерів вимагало від учнів освоєння медіаграмотності, так як вони вчилися працювати з відеоредакторами та обробляти мультимедійний контент. Отже, створення буктрейлерів стало цікавим та корисним досвідом для учнів, підвищивши їхні читацькі інтереси та розвивши креативність та навички медіаграмотності.

Ми проаналізували підрунички української мови та читання на виявлення завдань для розроблення буктрейлерів. Завдань такого плану ми не знайшли, але хочемо запропонувати такі твори для створення буктрейлера.

Перелік творів, які, на нашу думку мають найбільше можливостей для створення буктрейлерів поданий нами у додатку Д.

Під час аналізу підручників української мови та читання було виявлено, що вони складають значну кількість творів, які є чудовим матеріалом для створення буктрейлерів. Різноманіття жанрів та вікових категорій представлених творів дозволяє вчителям та учням обирати цікаві теми та сюжети для подальшого творчого втілення. Також є завдання для перегляду готового буктрейлера до творів.

Можливість використання таких творів для створення буктрейлерів не лише сприяє розвитку літературної грамотності та читацьких навичок, але й

активно залучає до творчого процесу учнів та стимулює їх музичну та візуальну здатність. Буктрейлер може виступати ефективним інструментом, що сприяє не тільки розвитку мовленнєвих умінь, але і розкриває можливості для самовираження та творчого підходу до представлення літературних творів.

Отже, наявність широкого спектру творів у підручниках створює вчителям та учням відмінні умови для поглибленого вивчення літератури та розвитку творчих навичок через технологію буктрейлерів.

2.2.3 Готовність вчителів початкових класів до використання буктрейлера як засобу розвитку читацького інтересу учнів молодшого шкільного віку

Аналіз психолого-педагогічної літератури дає підставу стверджувати, що готовність до педагогічної діяльності є багатоаспектним утворенням. Вона поєднує в собі усвідомлення соціальної відповідальності, намагання самостійно виконувати професійні завдання та належний рівень умінь і якостей, необхідних для педагогічної діяльності (знання з психології, використання новітніх технологій, високий рівень педагогічної майстерності тощо). Перспектива подальшого дослідження полягає в розробці моделі підготовки майбутніх учителів до педагогічної діяльності.

На думку вчених основу готовності до професійної діяльності складає саме комплексна здатність до того чи іншого виду діяльності.

Досліджуючи готовність до діяльності В.О Сластьонін виокремлює її рівні. Рівні котрі пропонує автор мають свою градацію за принципом від простого до складного. Отже першим рівнем є інтуїтивний. На інтуїтивному рівні відбувається пошук необхідних рішень у процесі професійних ситуацій, який відбувається на основі постійних пошуків у вигляді спроб та помилок. Другим рівнем є репродуктивний рівень готовності. На цьому рівні особистість діє керуючись підказками та використовуючи сталі алгоритми

діяльності. Третім рівнем є творчорепродуктивний. На цьому рівні особистість володіє «достатньо сформованою системою науково-психологічних знань, умінь, навиків аналітичного та конструктивного характеру, оригінально вирішують професійні задачі, наступний хід рішення вибирають на основі попереднього». І, нарешті, завершальним рівнем є творчий рівень готовності. На даному рівні готовності особистість має яскраво виражене професійне спрямування. У таких фахівців на високому рівні розвинене аналітичне та творче мислення, спостерігаються виконавчі уміння та здатність до оригінальних вирішень різного роду завдань професійного характеру. Фахівець готовність якого знаходиться на творчому рівні здатний до пошуку нових підходів у виконання діяльності та застосуванні різноманітних методів та технік

У своїй роботі ми також поставили за мету проаналізувати програми навчальних дисциплін освітніх рівнів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) спеціальності «Початкова освіта» на предмет наявності в них змістових модулів для формування компетентностей, які б сприяли підготовці студентів спеціальності до використання буктрейлерів з метою підвищення читацького інтересу молодших школярів.

Ми проаналізували навчальні програми кафедри педагогіки та методики початкової освіти Чернівецького національного університету ім.Юрія Федьковича для визначення готовності майбутніх вчителів використовувати буктрейлер в практичній діяльності.

Варто відмітити навчальну програму «Комп'ютерна графіка та анімація». Даний курс розглядається як частина циклу вільного вибору для студентів магістратури напряму "Початкова освіта". Описується широке застосування комп'ютерної графіки та важливість знань основ зорового сприйняття для ефективного використання програмних продуктів. Основна мета - формування знань і навичок для ефективної обробки графічної інформації, а також отримання загальних знань у галузі комп'ютерної анімації та практичних навичок роботи в сучасних редакторах.

Означені конкретні завдання, такі як вивчення технологій, мультимедіа, різних типів комп'ютерної графіки, анімації, методів обробки різноманітної інформації та виховання естетичного смаку. Описані попередні дисципліни, які вивчаються до цього курсу. Одночасно, студенти використовують базові знання з інформатики, методики навчання, сучасних інформаційних технологій та грамотності в цифровому середовищі.

Дана навчальна програма, яка включає в себе вивчення роботи з сучасними графічними інструментами та редакторами, дозволяє вчителям стати впевненішими з використанням інструментів для створення буктрейлерів. Ознайомлення з принципами комп'ютерної графіки та анімації вчителям допоможе студентам розуміти основи створення візуальних елементів та використання їх у навчальних процесах, дозволяє вчителям отримати реальний досвід і стати впевненішими у своїх можливостях.

Вивчення проблеми естетичного смаку та створення власного стилю дизайну може сприяти творчому підходу вчителів при створенні буктрейлерів. Вчителі, які володіють навичками комп'ютерної графіки та анімації, можуть більш ефективно використовувати цю технологію для покращення процесу навчання. Якщо програма включає ознаки та оцінювання створених проектів, це може стимулювати вчителів приділяти увагу розвитку педагогічних проектів, таких як буктрейлери.

Також варто відзначити навчальну програму "Основи інформатики з елементами програмування" створений з метою навчання майбутніх учителів початкових класів сучасним інформаційним технологіям та розвитку їх інформаційно-комунікаційних навичок. Програма розроблена для формування компетентностей, для ефективного використання комп'ютерної техніки у вирішенні професійних завдань.

Мета вивчення цієї дисципліни полягає в оволодінні студентів знаннями про інформаційні системи, технології та програмне забезпечення, що є актуальними для їх подальшої педагогічної діяльності. Досягнення результатів навчання забезпечення формування студентами компетентностей

у сфері використання інформаційних технологій, розвитку навичок роботи з комп'ютерною технікою та програмним забезпеченням.

Програма включає в себе курс теоретичної інформації, практичні навички та елементи педагогічної підготовки. Студенти ознайомлюються з сучасними інформаційними технологіями, це може сприяти успішному створенні буктрейлерів. Це сприяє розвитку їхніх творчих навичок та підготовці до впровадження цифрових технологій у педагогічну практику. Програма також враховує попередні знання студентів у галузі інформатики та математики, що дозволяє ефективно вдосконалити їхні знання та підготувати до вивчення більш складних тем.

Отже, програма курсу «Основи інформатики з елементами програмування» сприяє не лише технічній підготовці студентів, але й розвитку їхньої готовності використовувати сучасні педагогічні інновації, зокрема, такі як буктрейери, у навчальному процесі.

Навчальна програма «Сучасні інформаційні технології в діяльності вчителя початкових класів» спрямована на формування компетентностей вчителів у сфері використання інформаційних технологій у навчальному та виховному процесі. Курс має на меті підготовку вчителів до використання цифрових засобів для підвищення ефективності навчального процесу та розвитку ключових навичок учнів.

Вивчення програми ознайомлює студентів з основними тенденціями інформаційних технологій, використанням цифрових ресурсів у навчанні та роботі з учнями, а також навчання викладачів створювати електронні матеріали для навчання. Курс включає в себе ознайомлення із сучасними інтерактивними методами навчання та інструментами, які полегшують педагогічний процес.

Студенти, завершуючи курс, отримують навички вибору та ефективного використання цифрових ресурсів, додатково розробляють електронні матеріали для оптимізації навчання та виховання, а також впроваджують інтерактивні методи роботи з учнями. Оцінка успішності

включає в себе активність та участь у заняттях, створення власних цифрових навчальних ресурсів та здатність інтегрувати інформаційні технології в навчально-виховний процес.

Дані навчальні програми не передбачають ознайомлення студентів зі створення буктрейлера. Тому ми рекомендуємо включити такий предмет, роботу з сервісами, програмами, за допомогою яких розробляється буктрейлер, щоб майбутні вчителі були готові до його використання на момент випуску із закладу освіти.

Також ми проаналізували курси підвищення кваліфікації на наявність формування цифрових компетентностей. ІППОЧО фактично спеціалізується на підвищенні кваліфікації вчителів та інших педагогічних працівників. Курси можуть включати різноманітні теми, такі як цифрові технології в освіті, використання електронних ресурсів та платформи.

EdEra славиться своїми онлайн-курсами та навчальними ресурсами, які охоплюють різні сфери навчання та розвитку. Може знайти курси з цифрових навичок, основ програмування, використання технологій у навчанні.

Prometeus також спрямований на розвиток професійних навичок вчителів. Стандартні курси, які охоплюють використання інформаційних технологій у викладенні цих та інших аспектах цифрової грамотності.

На основі вивчення курсів підвищення кваліфікації на платформах ІППОЧО, EdEra та Prometeus можна зробити висновок, що ці ресурси мають потенціал сприяти формуванню цифрових компетентностей вчителів. Курси зосереджені на педагогічних аспектах використання інформаційних технологій, що включають в себе теми з цифрових навичок, використання електронних ресурсів та цифрової грамотності.

Педагоги мають можливість вивчати сучасні підходи до викладання, впроваджувати інноваційні методи та засоби, зокрема цифрові, у свою педагогічну діяльність. Крім того, такі курси можуть включати конкретні приклади використання технологій у вивченні різних предметів, у тому числі

формування готовності вчителів з використанням буктрейлерів як засобу навчання.

Отже, під час навчання студента в закладі вищої освіти (ЗВО) студент отримує теоретичні знання щодо сучасних методик викладання та використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в освітньому процесі. Етап включає в себе вивчення цифрових інструментів, їх можливостей та педагогічних підходів до їх використання.

Також студенти мають можливість отримати практичний досвід розробки та використання буктрейлерів у педагогічній практиці. Це може включати створення власних мультимедійних презентацій, ознайомлення з іншими інструментами для їх створення та впровадження в роботу на уроках.

Завданням університету є також підготовка майбутніх вчителів до методичного використання ІКТ, включаючи буктрейлери, для підтримки навчального процесу. Студенти можуть отримати поради щодо ефективного використання цифрових засобів для досягнення педагогічних цілей.

У процесі підвищення кваліфікації педагога мають можливість проходити освітні курси та семінари. Вважаємо, що під час навчання вчителя у процесі підвищення кваліфікації, важливо взяти участь у спеціалізованих курсах та семінарах, де надаються практичні навички створення буктрейлерів, а також розглядаються сучасні педагогічні підходи до їх використання.

Вчителі отримують можливість впроваджувати отримані знання на практиці. Важливо отримати взаємодію із сучасними технологіями, в тому числі із створенням буктрейлерів для різних предметів та завдань. Вчителі можуть використовувати буктрейлери під час проведення уроків, щоб перевірити їх ефективність та відгуки учнів. Адаптація методики та вдосконалення навичок відбувається в процесі практичної роботи на уроках.

Висновки до другого розділу

Другий розділ пропонує комплексний підхід до формування і розвитку читацького інтересу учнів початкової школи. Дослідження виявило, що існує різниця на рівні читацького інтересу серед учнів молодшого шкільного віку. Діти 2 класу мають більший читацький інтерес в порівнянні з учнями 4 класу. Виявлено, що читацький інтерес дітей залежить від багатьох факторів, включаючи підбір літератури, підтримку вчителів та батьків та спільноти читачів.

Засоби буктрейлера допоможуть створювати цікаві та захоплюючі проекти, які мотивують учнів до читання та власної творчості. Наявність бібліотеки з різноманітною літературою є важливою організаційною умовою, яка допомагає дітям вибирати книги для читання. Важливо залучити вчителів та батьків до процесу підтримки читацького інтересу дітей через буктрейлери.

До етапів створення буктрейлера, включаючи вибір книг, аналіз, створення мультимедійного контенту та презентацію, активне вивчення літератури та розвиток творчих навичок учнів.

Педагоги повинні бути готові до інтеграції буктрейлерів у навчальний процес та надавати підтримку учням у їх створенні. Співпраця між вчителями, бібліотекарами та батьками є важливою для створення сприятливого середовища для розвитку читацького інтересу.

Отже, організаційно-педагогічні умови розвитку читацького інтересу за допомогою творчого буктрейлера виявляються ефективними та цікавими учнями для початкової школи, сприяючи підвищенню їхньої мотивації до читання та розвитку читацького інтересу.

ВИСНОВКИ

Результати нашого дослідження дають змогу зробити наступні висновки:

1. Наукова проблема розвитку читацького інтересу молодших школярів є актуальною та важливою для сучасної системи освіти. Основні теоретичні засади цієї проблеми передбачають шляхи ефективного формування та утримання інтересу дітей до читання на різних етапах їхнього навчання.

Важливою складовою теоретичних засад є врахування індивідуальних особливостей молодших школярів та їхніх потреб. Розвиток читацького інтересу повинен враховувати не лише вікові та психологічні особливості, але й інтереси, що формуються під впливом навколишнього середовища та особистого досвіду кожної дитини.

Засоби розвитку читацького інтересу молодших школярів мають бути насамперед цікавими, доступними та спрямованими на розвиток критичного мислення та уяви. Використання сучасних технологій, ігор, інтерактивних методів може значно підвищити ефективність процесу формування читацьких навичок.

За допомогою наукових принципів розвитку читацького інтересу педагоги можуть створити стимулююче середовище для дітей, сприяючи не лише зростанню інтересу до читання, але й розширенню світогляду та підвищенню рівня загальної культури молодших школярів.

2. Розвиток читацького інтересу учнів молодшого шкільного віку є важливим аспектом їхньої загальної освіти та формування культури читання. Читацький інтерес - це не лише бажання читати, а й внутрішній стимул до пізнання та розвитку особистості через текстові джерела.

Читацький інтерес - це особиста та психологічна свідомість, яка полягає у бажаному читанні літературних творів, отримувати інформацію через текстові джерела та розвивати свою здатність через читання. Це внутрішній стимул, який спонукає людей взаємодіяти з текстами, будь то

книги, статті, журнали, веб-сайти чи інші листові матеріали. Сутність читацького інтересу полягає в бажанні отримати задоволення, інформацію та знання через читання. Він підвищує взаємодію з текстами, які відрізняються особистим уподобанням та сприйняттям учня.

Розвиток читацького інтересу включає в себе створення сприятливого читацького середовища, використання різноманітних літературних жанрів та форм, сприяння читацької активності, адаптацію програми та методики для врахування індивідуальних особливостей учнів. Специфіка полягає в тому, що молодші школярі виявляють інтерес до казок, пригодницької літератури, яка відповідає їх уявленням та душевному становищі.

Загальною метою розвитку читацького інтересу є створення простору читання, де читання стає не лише засобом отримання освітньої інформації, але й джерелом задоволення, задуму та розвитку особистості молодшого школяра.

3. Буктрейлер, як інноваційний інструмент у сучасному читанні та педагогіці, відіграє важливу роль у розвитку читацького інтересу молодших школярів. Аудіовізуальний продукт, який спрямований на цю презентацію книги, може стати потужним стимулом для дітей та відкрити перед ними захопливий світ літератури. Розглянемо роль та можливості буктрейлера у розвитку читацького інтересу молодших школярів.

Роль буктрейлера у розвитку читацького інтересу виявляється у зацікавленні у книзі, створення емоційного зв'язку, виділення ключових моментів твору, стимулювання уяви. Можливості буктрейлера передбачають різноманітність форматів, створення колективних проектів, використання технічних можливостей, залучення до креативності.

Отже, буктрейлер – це інноваційний засіб, який не лише сприяє покращенню читацьких навичок, але і вирізняється його захопленістю та доступністю, що робить його ефективним інструментом у розвитку читацького інтересу молодших школярів.

4. Результати емпіричного дослідження, що включало в себе анкетування учнів другого та четвертого класів, свідчать про високий рівень розвитку читацького інтересу серед молодших школярів. За отриманими даними можна зазначити, що читання викликає значний інтерес у потребах учнів, що позитивно впливає на їхній читацький розвиток та літературну культуру.

Виявлено, що читацький інтерес є важливим чинником, який підтримує зацікавленість учнів у світі книг. Високий рівень інтересу говорить про успішність педагогічної роботи та ефективність методів, які використовують для стимулювання читацької діяльності серед молодших школярів.

Необхідно продовжувати сприяти та підтримувати читацький інтерес школярів, використовуючи різноманітні підходи та методи в роботі з літературою. Такий позитивний стан читацького інтересу може служити відмінною основою для подальшого розвитку літературної культури серед учнів та формування їхньої активної життєвої позиції.

5. Організаційно-методичне забезпечення розвитку читацького інтересу молодших школярів за допомогою буктрейлера є значущим фактором у літературному вихованні та розвитку дітей. Використання буктрейлера в шкільному середовищі дозволяє створити привабливу та цікаву форму презентації книжкового матеріалу, що сприяє стимулюванню читацького інтересу учнів.

Буктрейлер як інструмент підвищення читацької активності молодших школярів дозволяє зробити процес ознайомлення з літературою більш захоплюючим та візуально привабливим. Цей метод дозволяє об'єднати текстовий та видимий склад твору, надаючи учням можливість творчого виразу свого бачення прочитаного.

Однією з переваг використання буктрейлера є його адаптивність до різноманітних літературних творів та жанрів, що ускладнює широке застосування в освітньому процесі. Такий підхід дає можливість вчителям

ефективно впроваджувати метод у роботу, адаптуючи його до конкретного контексту та педагогічних завдань.

Зазначено організаційно-методичне забезпечення покращення розкриттю та розвитку творчих здібностей учнів, формує навички та навички роботи з інформацією, розвиває критичне мислення та здатність аналізу. Такий підхід допомагає не лише виховувати читацький інтерес, але сприяти глибшому розумінню прочитаного матеріалу та активній участі учнів у літературному житті школи.

Список використаних джерел

1. Бессараб А. Буктрейлер як нове явище у сфері соціальних комунікацій. Держава та регіони .Соціальні комунікації, № 1-2, с. 159-163, 2014 р. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/drsk_2014_1-2_33. (Дата звернення : 9.09.2023)
2. Бестишець Т.Г. Виховання в дітей інтересу до самостійного читання. *Бібліотека вчителя початкової школи*. 2008. №21-22. с.4-7.
3. Білецька Г.Д. Інтерес до книги. *Початкова школа*. 2009. №10. с.21-22.
4. Богатир В. Формування навички швидкого читання. *Початкова освіта*. 2005. №8. с. 14-16.
5. Богданець-Білоskalенко Н. Українська мова та читання : підруч. для 2 кл. закл. загальн. середн. освіти (у 2-х частинах). Київ : Грамота, 2020. 160 с.
6. Богданець-Білоskalенко Н. Українська мова та читання : підруч. для 3 кл. закл. загальн. середн. освіти (у 2-х частинах). Київ : Грамота, 2020. 160 с.
7. Богданець-Білоskalенко Н. Українська мова та читання : підруч. для 4 кл. закл. загальн. середн. освіти (у 2-х частинах). Київ : Грамота, 2020. 160 с.
8. Буктрейлер: як створити зі школярами мініфільм про книгу. URL: <https://naurok.com.ua/post/buktrejler-yak-stvoriti-zi-shkolyarami-mini-film-pro-knigu> (дата звернення: 06.08.2023).
9. Буктрейлер – сучасна форма реклами книги. Веб - сайт : Херсонська обласна універсальна наука бібліотека імені Олеся Гончара URL:<http://biblio.lib.kherson.ua/buktrejler.htm>. (Дата звернення : 20.09.2023).
- 10.Вашуленко О. В. Читацька компетентність молодшого школяра: теоретичний аспект. К. : Освіта, 2011. 94 с.
- 11.Верховцева Н. А. Використання буктрейлерів на уроках літературного читання в початковій школі. *Початкова школа*. 2017. №12, С. 29-31.
- 12.Вікова та педагогічна психологія : навч. посіб. / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська та ін. К. : Просвіта, 2001. 416 с.

13. Голубкова Л. А. Використання буктрейлера у роботі бібліотеки. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 2018. № 21(1-2), С. 92-99.
14. Даниленко О. М., Шаламова, А. В. Використання буктрейлерів як засіб розвитку читацького інтересу школярів. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*, 2020. №1(67), С. 265-270.
15. Державний стандарт початкової освіти. 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 06.08.2023).
16. Джеджелей О. Диференційований підхід до формування навички читання у 4-річній школі. *Початкова школа*. 2002. № 4. с. 10-11.
17. Енциклопедія освіти / Академія пед. наук України; гол. ред. В.Г. Кремень. К.: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
18. Ємець А. А. Як навчити дитину розуміти і любити літературу: Коло читання молодших школярів. К. : Шкільний світ, 2011. 112 с.
19. Жиганова О. Навчання правильного, свідомого, виразного читання. *Початкова освіта*. 2004. № 4. с. 7-9.
20. Завізіон Г. Використання буктрейлерів на уроках літературного читання. *Літературне читання*, 2015. №10, С. 26-29.
21. Заїченко Т., “Бібліотечний буктрейлер”, *Вісник Книжкової палати ти*, № 4, с. 52, 2014. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2014_4_18. (Дата звернення : 16.09.2023).
22. Захарійчук М. Українська мова та читання: підруч. для 2 кл. закл. загальн. середн. освіти (у 2-х частинах). Київ: Грамота, 2020. 160 с.
23. Захарійчук М. Українська мова та читання: підруч. для 3 кл. закл. загальн. середн. освіти (у 2-х частинах). Київ: Грамота, 2020. 160 с.
24. Захарійчук М. Українська мова та читання: підруч. для 4 кл. закл. загальн. середн. освіти (у 2-х частинах). Київ: Грамота, 2020. 160 с.

- 25.Зубкова, Н. В. Використання буктрейлерів на уроках читання в початковій школі. *Педагогічний дискурс*, 2018. №24(2), С. 170-178.
- 26.Інформаційні технології і засоби навчання. Теорія, методика і практика використання ІКТ в освіті. URL : <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/issue/archive>. (Дата звернення : 10.10.2023)
- 27.Карнаух Г. Впровадження інтерактивних методів навчання на уроках читання. *Початкова школа*. 2008. №11. С. 5-8.
- 28.Коба В. І. Розвиток навичок читання, уміння працювати з книгою як засіб розумового виховання учнів. *Початкове навчання та виховання*. 2005. № 23. С. 3-14.
- 29.Коваленко О. Навчання дітей читати. Психолого-педагогічні засади. *Початкова освіта*. 2005. №18. с. 2-4.
- 30.Коваленко Н, і О . Лашенко “ Криза нечитання . Половина українців не читає книжок і щороку кількість байдужих до читання зростає ”, Радіо Свобода, Лип . 16, 2008. URL : <https://www.radiosvoboda.org/a/1184299.html>. (дата звернення : 12.09.2023)
- 31.Коваль Г. П. Методика читання. Тернопіль : Навчальна книга. Богдан, 2010. 280 с.
- 32.Косачова О. “ Буктрейлер як ефективний медіаре сурс сучасної бібліотеки ”, Вісник Книжкової палати , № 10, с . 15-18, 2014 рік. URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vkr_2014_10_7.pdf. (дата звернення : 16.10.2023)
- 33.Кравченко О. І. Читацький інтерес як важливий аспект розвитку особистості молодшого школяра. *Педагогіка та психологія*, 2021. №63(1), С. 56-65.
- 34.Луньова Т. М. Використання буктрейлеру як засобу підвищення читацького інтересу учнів початкових класів. *Педагогіка і психологія*, 2017. №2(88), С. 52-58

- 35.Луценко О. Використання буктрейлерів як засіб стимулювання читацького інтересу молодших школярів. *Початкова освіта*, 2020. №5, С. 16-21.
- 36.Малик Т. М. Використання буктрейлерів на уроках читання як засіб розвитку читацького інтересу. *Педагогіка і психологія*, 2016. №1(23), С. 127-132.
- 37.Масник Н. Розкриття навчальних цілей на уроках читання. *Початкова школа*. 2010. №7. С. 4-7
- 38.Малафійк І. В. Дидактика. К. : Кондор, 2005 . 397 с.
- 39.Мацько Л. І. Формування зразкового читача як проблема лінгводидактики і методики. *Українська мова в освітньому просторі: навчальний посібник для студентів-філологів освітньо-кваліфікаційного рівня "магістр"*. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. С. 94 - 100.
- 40.Медведєва В.М., Пхайко К.М. Читацький інтерес як психологопедагогічна проблема. С. 55 – 60
- 41.Мединська, А. Буктрейлер як засіб розвитку читацького інтересу учнів. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2020. №9(99), С. 142-148.
- 42.Нечай Л.Д. Виховання в школярів інтересу до книги. *Початкова школа*. 2007. №11. С. 43-46.
- 43.Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. МОН 27.10 2016 р.
- 44.Новальська Т. В. Український читач у бібліотекознавчих дослідженнях(кінець ХІХ — початок ХХІ ст.) : монографія. Київ : 2005.250 с
- 45.Олійник Г. Роль буктрейлера у розвитку читацького інтересу учнів. *Початкова школа*, 2019. №4(179), С. 121-125.
- 46.Паламарчук Л. Формування та удосконалення навичок читання. *Початкова освіта*. 2004. № 2. С. 6-10.

47. Патра С. Буктрейлер як засіб реклами книговидавничої продукції, Веб - сайт : Відкритий міжнародний університет розвитку людини “ Україна ” URL: :<http://www.vmurol.com.ua/index.php?idd>. (дата звернення : 28.10.2023).
48. Папакіна Л.І. Як зацікавити читача? Шк.б-ка. 2010. № 5. С. 45-46
49. Петренко Т. Використання буктрейлерів на уроках літературного читання. *Педагогіка та психологія професійної освіти*, 2016. №2, С. 87-92.
50. Пришвін М. Яким повинно бути читання в початкових класах. *Початкова освіта*. 2002. № 8. С. 4-5.
51. Розвиток читацьких інтересів засобами аналізу та інтерпретації художнього твору: енциклопедія [автор-упоряд. В. А. Юрчак]. Черкаси : ЧОШОПП, 2013. 32 с.
52. Романенко Н. П. Використання буктрейлерів як засобу розвитку читацького інтересу учнів. *Початкова школа*, 2019. №12, С. 15-18.
53. Савіна З. Сучасний читач та тенденції читання в Україні. *Бібл.планета*. 2021. № 1. С. 9-10
54. Савченко О. Я. Українська мова та читання: Підручник для 2 класу ЗЗСО (у 2-х частинах): Частина 2. Київ : УОВЦ. «Оріон», 2020. 160 с.
55. Савченко О. Я. Українська мова та читання: Підручник для 3 класу ЗЗСО (у 2-х частинах): Частина 2. Київ : УОВЦ. «Оріон», 2020. 160 с.
56. Савченко О. Я. Українська мова та читання: Підручник для 4 класу ЗЗСО (у 2-х частинах): Частина 2. Київ : УОВЦ. «Оріон», 2020. 160 с.
57. Савченко О. Я. Етапи опрацювання художніх творів на уроках читання. *Початкова школа*. 2005. № 9. С. 22-27.
58. Сафарян С. Проблеми формування читацької компетенції школярів у світлі сучасного змісту шкільної літературної освіти. *Всесвіт. л-ра в серед. навч. закл. України*. 2008. № 10. С. 4-6.
59. Ситченко А. Формувати читацьку компетентність: про науково-педагогічні засади цієї роботи. *Всесвіт. л-ра в серед. навч. закл. України*. 2007. № 10. С. 49-53.

- 60.Смірнова Т. О. Використання буктрейлерів як засобу розвитку читацького інтересу молодших школярів. Науковий вісник Інституту педагогіки НАПН України, 2020. №1(47), С. 190-200.
- 61.Соколова Н. Інноваційні підходи до підвищення читацького інтересу через буктрейлери. *Сучасна педагогіка*, 2018. №2(25), С. 82-88.
- 62.Сучасний тлумачний словник української мови: 50 000 слів / За заг. ред. д-ра філол.наук, проф. В. В. Дубічинського. Х.: ВД "ШКОЛА", 2006. 832 с.
- 63.Тимошик Ю. В. Використання буктрейлерів на уроках літературного читання як засіб формування читацької компетентності. *Початкова школа*, 2018. №8, С. 20-22.
64. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б.
URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.3-4.Shyyan.pdf>
65. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я.
URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.3-4.Savchenko.pdf>
- 66.Ткачук Г. П. Читання-розгляд як системний метод формування культури читацької діяльності учня. *Початкова школа*. 2009. № 9. С. 7-10.
- 67.Ткачук Г. П. Методичні настанови учителю щодо формування дитини-читача. *Початкова школа*. 2008. № 2. С.11-13.
- 68.Флетчер А. Буктрейлери та їх використання для розвитку читацького інтересу. *Професійна освіта вчителя*, 2014. №3, С. 35-41.
- 69.Формування читацької компетенції в контексті сучасної методичної парадигми. Науковий вісник Чернівецького національного університету «Серія педагогіка і психологія». 2006. № 300. С.184-194.
- 70.Хоменко Л. Читацькі інтереси та читацька активність школярів. *Психолог*. 2005. №3. С. 5-6.

71. Чайка В. М. Основи дидактики : навч. посіб. : для студ ЗВО. К. : Академвидав, 2011. 240 с.
72. Чалова Г. В. Використання буктрейлерів у роботі з обдарованими дітьми на уроках літературного читання. *Початкова школа*, 2019. №11, С. 19-21.
73. Швейгаузер «Література і цифрова ера: від Close Читання до Віддаленого Читання», Future Learn, Онлайн курс . URL: <https://www.futurelearn.com/courses/reading-digital>.

ДОДАТКИ

Додаток А

Анкета для визначення рівня читацького інтересу

2 клас

1. Ти любиш читати книжки?
 - Так
 - Ні
2. Які книжки тобі подобаються більше?
 - Про пригоди
 - Про казки
 - Про тварин
 - Інші (назви, які саме)
3. Чому тобі подобається читати книжки?
4. Яка твоя улюблена книжка? Чому ти її так любиш?
5. Чи відвідуєш ти бібліотеку?
 - Так
 - Ні
6. Яку книжку тобі хотілося б прочитати наступною?
7. Що тобі найбільше подобається в книжках?
8. Чи є у тебе улюблений персонаж з казок чи книжок?
9. Якщо б ти міг створити свою казку, про що вона б була?
10. Якщо у тебе є брати чи сестри, чи читають вони книжки разом з тобою?

Анкета для визначення рівня читацького інтересу

4 клас

1. Як часто ви читаєте книги?
 - Постійно
 - Час від часу
 - Рідко
 - Ніколи
2. Які види книг ви найбільше любите читати? (Оберіть один або декілька варіантів)
 - Пригодницькі
 - Фентезі
 - Казки

- Науково-популярні
 - Комікси
3. Чому ви любите читати книги?
 4. Яка ваша улюблена книга? Що вам в ній подобається?
 5. Як ви вибираєте книги для читання? (Оберіть один або декілька варіантів)
 - За рекомендації друзям
 - За обкладинкою
 - За автором
 - За анотацією на обкладинці
 6. Як ви відчуваєте себе, коли читаєте цікаву книгу?
 7. Що б ви хотіли знайти в новій книзі, яку б ви хотіли прочитати?
 8. Чи відвідуєте вашу бібліотеку? Як часто?
 9. Як ще бачити літературну діяльність вас цікавить? (наприклад, ви берете участь у літературних гуртках, пишете власне оповідання тощо)
 10. Чи є у вас улюблений автор? Хто це?
 11. Як би ви вдосконалили свою бібліотеку в школі, щоб вам було цікавіше та зручніше читати книги?

Додаток Б

Анкета для вчителів

Як довго Ви працюєте вчителем?

- до 5 років
- 5-10 років
- 10-15 років
- близько 20 років

Як часто ви проводите читацькі години у своєму класі?

Які книги або жанри найбільше цікавлять ваших учнів?

Чи використовуєте Ви буктрейлери для розвитку читацького інтересу учнів?*

- Так
- Ні

Які переваги ви бачите при використанні буктрейлерів у своїй роботі? (Виберіть усі відповіді, якщо підходять)

- Збільшення інтересу учнів до читання.
- Залучення учнів до обговорення прочитаних книг.
- Розвиток креативності учнів.
- Зростання читацької культури учнів.
- Інше

Які теми або книги Ви обираєте для створення буктрейлерів разом зі своїми учнями?

Чи спостерігаєте Ви за позитивними змінами у читацькому інтересі учнів після впровадження буктрейлерів у навчальний процес?

- Так
- Ні

Які труднощі Ви знаєте в процесі роботи з буктрейлерами?

Як Ви оцінюєте ефективність використання буктрейлерів у розвитку читацького інтересу учнів?

- Дуже ефективно
- Ефективно
- Малоефективно
- Неефективно

Чи маєте Ви інші методи та практики для розвитку читацького інтересу у молодших школярів? Які?

Як ви співпрацюєте з батьками, щоб підтримувати і розвивати читацький інтерес удома?

Які плани та ідеї у вас є для подальшого розвитку читацького інтересу у ваших учнів?

Додаток В

Програма факультативного курсу "Буктрейлер: створи, дивись, читай"

Пропонуємо програму «Буктрейлер: створи, дивись, читай», розроблену для учнів 3-4 класів. Програма розроблена для організації позаурочної діяльності учнів, реалізує загальноінтелектуальний напрямок позаурочної діяльності.

Програма «Буктрейлер: створи, дивись, читай» спрямована на реалізацію вимог ДСПЗО з погляду формування особистісних, метапредметних та предметних результатів основної освітньої програми, забезпечуючи тим самим формування та розвиток освітніх навичок у галузі інформаційно-комунікаційних технологій.

Учні навчаються шукати, обробляти інформацію за допомогою засобів інформаційно-комунікаційних технологій; працювати у різних програмах для створення буктрейлера.

Мета програми: формувати й розвивати в учнів потребу у читанні художніх творів засобами буктрейлерів, оскільки «буктрейлер є таким самим творчим результатом праці, як і літературний твір, що у ньому рекомендується».

№ п/п	Тема заняття		Зміст заняття
1.	Що таке буктрейлер?	1	Інструктаж з ТВ. Вступ. Концепція буктрейлера. Історія буктрейлера. Класифікація буктрейлерів
2.	Буктрейлер як результат осмисленого читання	2	Робота з текстом. Головна думка твору. Ідея. Головні герої. Позиція автора Читання творів
3.	Що читають у світі?	1	Ознайомлення з новинками літератури. Рекомендація творів Перегляд буктрейлерів
4.	Вибір книги для реклами	1	Виберіть групу книги для створення буктрейлера. Розробка анотації книги та слогана
5.	Створення сценарію	1	Розробка плану роботи. Створення сценарію буктрейлера. Вибір виду та

			стилю буктрейлера.
6.	Як це працює?	2	Ознайомлення з роботою фотоапарата, відеокамери, диктофона. Знайомство з програмами «Кіностудія. Windows Movie Maker», «Vegas Pro 17»
7.	Знімаємо буктрейлер	3	Робота із сценарієм. Зйомка відео та фотоматеріалів. Створення малюнків. Запис закадрового голосу. Вибір матеріалів
8.	Монтаж та створення бук-трейлера	4	Процес створення відеофільмів у програмах «Кіностудія. Windows Movie Maker», "Vegas Pro 17". Підготовка кліпів. Монтаж фільму. Застосування відеоефектів. Додавання переходів. Вставка титрів та надписів. Робота з аудіоматеріалами. Збереження фільму
9.	На фінішній прямій	1	Перегляд буктрейлерів. Коригування. Внесення змін
10.	У всіх бібліотеках країни	1	Публічний показ буктрейлерів. Оцінки. Рефлексія

Для безкоштовного створення буктрейлерів можна використовувати різноманітні програми та інструменти для відеоредакції та монтажу. Ось декілька популярних безкоштовних програм:

- Windows Movie Maker (для Windows): Це безкоштовна програма для монтажу відео, яка надає основні функції для створення буктрейлерів.
- iMovie (для macOS): Це програмне забезпечення від Apple, яке безкоштовно постачається з комп'ютерами Mac. Воно досить потужне та інтуїтивно зрозуміле для створення відеоматеріалів.
- Lightworks (крос-платформений): Ця програма пропонує безкоштовну версію з обмеженими функціями, але вона дозволяє створювати відмінні буктрейлери.
- DaVinci Resolve (крос-платформений): Вона має безкоштовну версію з великим набором функцій для монтажу відео та кольорокорекції.

- HitFilm Express (крос-платформений): Це програмне забезпечення для відеомонтажу та спецефектів. Безкоштовна версія має деякі обмеження, але вона дозволяє створювати вражаючі буктрейлери.
- Shotcut (крос-платформений): Ця відкрита програма для монтажу відео має безліч функцій і доступна для безкоштовного використання.
- Openshot (крос-платформений): Ще один безкоштовний інструмент для монтажу відео, простий у використанні.

Ці програми дозволять вам створити буктрейлери, використовуючи відеокадри, зображення та звук, інтегрувати текст та ефекти, щоб зробити ваш буктрейлер цікавим та привабливим для глядачів.

Додаток Г

iMovie – це програма для редагування відео, розроблена компанією Apple Inc. Вона доступна на комп'ютерах Mac та пристроях iPhone та iPad і входить до складу стандартного набору програм, що постачаються з цими пристроями. iMovie створена для відносно легкого та інтуїтивно зрозумілого використання, що робить її відмінним вибором для початківців та користувачів з обмеженим досвідом у редагуванні відео.

Основні функції та можливості iMovie включають у себе:

Монтаж відео: iMovie дозволяє обрізати, об'єднувати, розбивати та переміщувати фрагменти відео для створення власних проєктів.

Додавання ефектів та переходів: В програмі доступний великий вибір ефектів та переходів, які можна легко додавати до відео для покращення його якості та вигляду.

Додавання звукових доріжок: Ви можете додавати музику, голосовий коментар, звукові ефекти та інші аудіоелементи до вашого відео.

Робота з текстом: iMovie підтримує додавання текстових надписів, титрів та підписів до відеороликів.

Інтеграція з іншими програмами Apple: Ви можете імпортувати фотографії та відео з вашої медіатеки Apple, а також легко експортувати готові відеоролики до iCloud або YouTube.

Готові шаблони: iMovie має численні готові шаблони та теми, які допомагають вам швидко створити стильний відеоролик.

Підтримка 4K та 60FPS: Програма підтримує високу якість відео, включаючи 4K роздільність та 60 кадрів на секунду для високоякісного монтажу.

Поширення проєктів: Ви можете експортувати свої відеороботи у різних форматах, включаючи високоякісні файли для перегляду на телевізорах, смартфонах та комп'ютерах.

Взагалі, iMovie є потужним та легким у використанні інструментом для редагування відео на пристроях Apple, і він часто використовується для створення різних видів відеоконтенту, включаючи власні фільми, блоги, відеорецензії та інше.

Windows Movie Maker (раніше відомий як Windows Live Movie Maker) – це безкоштовна програма для редагування відео, розроблена компанією Microsoft. Програма була популярною серед користувачів операційних

систем Windows XP, Windows 7 і Windows 8, але, починаючи з Windows 10, Microsoft припинив підтримку та розробку цього програмного продукту.

Основні функції та можливості Windows Movie Maker включають у себе:

- Додавання фотографій і відео: Програма дозволяє користувачам імпортувати фотографії та відео зі своєї камери або збережених файлів.
- Монтаж відео: Ви можете обрізати, об'єднувати, розбивати і переміщувати фрагменти відео, а також додавати переходи між ними.
- Додавання музики та аудіо: Windows Movie Maker дозволяє вставляти аудіодоріжки і звукові ефекти до ваших відеороликів.
- Додавання тексту: Ви можете додавати текстові надписи, заголовки та підписи до відеороликів.
- Ефекти та фільтри: Програма має набір стандартних фільтрів і ефектів, які можна застосовувати до відео.
- Експорт та обмін: Після завершення проєкту ви можете експортувати його у різні формати, включаючи файли для перегляду на комп'ютері, завантаження на YouTube або запис на DVD.

Windows Movie Maker був дуже популярним серед користувачів для створення простих відеопроектів, таких як домашні відео, відеоблоги, слайд-шоу тощо. Однак, оскільки Microsoft припинив офіційну підтримку цієї програми, вона більше не отримує оновлення і не підтримується на сучасних версіях операційної системи Windows. У зв'язку з цим багато користувачів перейшли на інші відеоредактори з більшими можливостями та підтримкою.

Adobe Spark – це веб-платформа для створення різних видів мультимедійного контенту, такого як графічні зображення, відеоролики та веб-сторінки. Вона розроблена компанією Adobe і включає в себе низку інструментів, які дозволяють користувачам без спеціальних навичок у дизайні та редагуванні мультимедіа створювати візуально привабливий контент.

Основні компоненти Adobe Spark включають у себе:

- Adobe Spark Post: Ця частина дозволяє створювати графічні зображення, включаючи постери, інфографіку, логотипи, соціальні медіа-зображення та багато іншого. Вона має багато шаблонів та інструментів для редагування тексту та зображень.
- Adobe Spark Video: Цей інструмент дозволяє створювати короткі відеоролики та анімації. Ви можете додавати відео та фотографії, а також налаштовувати переходи та додавати музичні супроводи.

- Adobe Spark Page: Ця частина Adobe Spark дозволяє створювати веб-сторінки без необхідності знання коду. Ви можете додавати текст, зображення, відео та інші мультимедійні елементи, щоб створити інтерактивну інформаційну сторінку.

Основні переваги Adobe Spark включають у себе:

- Простоту використання: Інтерфейс Adobe Spark є інтуїтивно зрозумілим і дозволяє швидко створювати візуально привабливий контент.
- Наявність безлічі шаблонів: Adobe Spark має велику кількість готових дизайнів, що полегшує створення контенту.
- Інтеграцію з іншими сервісами: Ви можете легко імпортувати зображення з Adobe Creative Cloud, Dropbox, Google Photos та інших джерел.
- Можливість додавати власний контент: Крім шаблонів, Adobe Spark дозволяє завантажувати і використовувати власні фотографії та відео.

Adobe Spark доступний в якості веб-додатка та мобільного додатка для iOS. Цей інструмент став популярним для створення презентацій, соціального медіа-контенту, навчальних матеріалів та багато іншого, особливо для тих, хто шукає швидкий та простий спосіб створити креативний мультимедійний контент.

Animoto - це онлайн-платформа для створення відеопрезентацій і слайд-шоу з фотографій, відеороликів та музики. Ця програма призначена для швидкого та легкого створення візуально привабливого мультимедійного контенту для різних цілей, таких як особисте використання, маркетинг, освіта та бізнес.

Основні функції і можливості Animoto включають наступне:

- Вибір шаблонів: Animoto надає доступ до багатьох готових дизайнів та стилів для створення відеопрезентацій. Ви можете вибрати шаблон, який підходить для вашої потреби.
- Додавання медіа: Ви можете завантажувати свої фотографії та відеоролики або використовувати зображення і відео з бібліотеки Animoto. Ви також можете додавати музику з власної колекції або використовувати аудіо з бібліотеки Animoto.
- Редагування контенту: Animoto дозволяє редагувати та налаштовувати вміст слайдів, включаючи додавання тексту, налаштування тривалості відображення слайдів і додавання ефектів переходу.

- Анімація і ефекти: Ви можете застосовувати анімаційні ефекти до вашого вмісту, такі як зум і виїмка, для створення більш динамічних відеопрезентацій.
- Синхронізація музики: Animoto автоматично синхронізує музику з відео та слайдами, щоб створити гармонійний візуально-аудіальний досвід.
- Експорт і поширення: Після завершення створення відео, ви можете легко експортувати його у форматі відео високої якості або поділитися ним на соціальних мережах, вставити на веб-сайт або відтворити на різних пристроях.

Застосунки для мобільних пристроїв: Animoto також доступний у вигляді додатків для мобільних пристроїв (iOS та Android), що дозволяє створювати відеопрезентації навіть зі смартфона або планшета.

Animoto є популярним інструментом для створення відеопрезентацій, слайд-шоу, рекламних роликів і багато іншого. Він використовується як в особистих цілях, так і в бізнесі, освіті та маркетингу для створення ефективного і візуально привабливого контенту.

PowToon – це онлайн-платформа для створення анімованих відеопрезентацій та мультфільмів, яка дозволяє користувачам створювати цікавий та інформативний контент без необхідності володіти професійними навичками в анімації чи дизайні. Вона особливо корисна для освітніх проєктів, бізнес-презентацій, маркетингових матеріалів і створення анімованих відео.

Основні функції і можливості PowToon включають наступне:

- Бібліотека готових шаблонів: PowToon надає доступ до широкого вибору готових шаблонів та стилів для створення анімацій. Ви можете вибрати підходящий шаблон для вашого проєкту і внести в нього власні зміни.
- Відома сценічна система: Ви створюєте свою анімацію, розмішуючи об'єкти на сцені, додаючи текст, зображення, графіку, персонажів і інші елементи.
- Анімація та переходи: PowToon надає інструменти для анімації об'єктів та додавання анімаційних ефектів та переходів між сценами.
- Видозміст: Ви можете додавати текст та голосовий супровід до вашої анімації, щоб пояснити і роз'яснити ваші ідеї.
- Музика та звукові ефекти: PowToon дозволяє додавати музику та звукові ефекти до вашої анімації для підсилення враження та настрою.

- Експорт та поширення: Після завершення роботи над проектом ви можете експортувати його як відеофайл або поділитися відразу через інтернет.
- Відстеження аналітики: PowToon надає засоби для відстеження відгуків та аналізу продуктивності ваших анімацій.

PowToon допомагає створювати відомий інтерактивний контент, що відповідає сучасним вимогам візуальної комунікації. Він може бути корисним для викладачів, студентів, бізнесменів і маркетологів для створення креативних презентацій, навчальних матеріалів, відео-реклами та багато іншого. PowToon надає як безкоштовну, так і платну версію, з різними функціями та обмеженнями доступу до шаблонів і функціональності.

Booktrack Classroom – це освітня платформа, яка поєднує читання з синхронізованими аудіодоріжками, роблячи читання більш іммерсивним та захоплюючим за допомогою звуку та музики. Вона розроблена переважно для освітніх закладів і студентів, з метою сприяти залученню до текстів завдяки інтеграції музики, звукових ефектів і амбієнтного звуку, створюючи мультимедійний досвід читання.

Основні особливості та можливості Booktrack Classroom включають:

- Аудіодоріжки для текстів: Booktrack дозволяє вчителям і студентам додавати синхронізовані аудіодоріжки до цифрових текстів, включаючи електронні книги, оповідання та інший письмовий контент. Аудіодоріжки включають музику, амбієнтний звук та звукові ефекти, які відповідають сюжету або змісту тексту.
- Персоналізація читання: Користувачі можуть налаштовувати параметри аудіодоріжок, такі як гучність фонові музики чи інтенсивність звукових ефектів, зробивши читання більш індивідуалізованим.
- Створення і налаштування: Вчителі та студенти можуть створювати власні версії Booktrack, обираючи тексти, підбираючи відповідні аудіодоріжки та навіть завантажуючи власний аудіоконтент. Це сприяє креативності та залученню до матеріалу.
- Бібліотека контенту: Booktrack Classroom має бібліотеку електронних книг і текстів різних жанрів і рівнів складності, що дозволяє вчителям знаходити матеріали, які підходять для їхніх студентів. Користувачі можуть шукати конкретні назви або досліджувати підбірки.
- Засоби оцінки: Вчителі можуть використовувати Booktrack Classroom для призначення завдань і відстеження академічного прогресу

студентів. Платформа також має інструменти для створення тестів та завдань, пов'язаних з прочитаним матеріалом.

- Навчання мови: Booktrack може бути використаний як інструмент для вивчення мов, дозволяючи студентам читати та слухати тексти на цільовій мові для поліпшення розуміння та вимови.
- Доступність: Платформа розроблена з урахуванням доступності та інклюзивності, що робить її підходящою для студентів з різними освітніми потребами.

Booktrack Classroom допомагає робити читання більш цікавим та ефективним за допомогою аудіо-супроводу, що сприяє залученню студентів до текстів та зрозумінню матеріалу. Вона може бути корисною для вчителів та студентів для поліпшення навичок читання та розуміння тексту.

Додаток Д

Перелік творів для створення буктрейлерів

У підручнику М. С. Вашуленко для 2 класу знаходимо такі твори:

Українська народна казка

ЗАЙЧИКОВА ХАТИНКА

Жили собі Лисиця і Заєць. У Лисиці була хатинка крижана, а в Зайчика — дерев'яна.

Прийшла весна-красна, і Лисичина хатинка водою стекла. А Зайчикова стоїть, як і стояла.

От Лисиця попросилася до Зайця переночувати та його з хатинки й вигнала. Іде Зайчик лісом і гірко плаче. Назустріч йому Собачка:

— Гав! Гав! Чого ти, Зайчику, плачеш?

— Лисиця з хати мене вигнала!

— Не плач, Зайчику, я тобі допоможу.

Підійшла Собачка до хатки і голосно загавкала:

— Гав-гав-гав! Іди, руда, геть!

А Лисиця їй із печі відповідає:

— Як вискочу, як вистрибну — боки тобі намну!

Собачка злякалася й утекла.

- Спочатку послухай, а потім прочитай українську народну казку «Лисичка і Журавель».

Прочитай правильно

Запросіни, припрощує, пригощайся, розійшлися, приятелько, приятелює, розгнівалася, розсёрдилася.

Українська народна казка

ЛИСИЧКА І ЖУРАВЕЛЬ

Були собі Лисичка і Журавель. Зустрілися вони якось у лісі. Та такі стали приятелі!

Кличе Лисичка Журавля до себе в гості:

— Приходь, Журавлику! Приходь, лебедю! Я для тебе — як для себе.

От приходить Журавель на ласкаві запросіни. А Лисичка наварила кашки з молоком, розмазала по тарілці та й припрощує:

— Пригощайся, Журавлику! Пригощайся, лебедю!

Журавель до кашки. Стукав, стукав дзьобом по тарілці — нічого не вхопить.

А Лисичка як узялася до страви — лизь та лизь гарненько язиком, аж поки сама всю кашу не віли-зала. А тоді до Журавля мовить:

— Вибачай, Журавлику, — що мала, тим тебе й пригощала, а більше немає нічого.

Ніна Даценко

ЗНИКЛИЙ МІШОК

Святий Миколай наготував мішка з подарунками та різочками і, щоб не їхати голодним у далеку мандрівку, вирішив випити молока з коржиком-миколайчиком.

У затишній кухні святий Миколай швиденько поїв. А коли повернувся в кімнату — не знайшов мішка з подарунками!

Вибіг надвір і побачив, що від його хатинки ведуть сліди. А закінчуються вони біля великої сріблястої кулі. Раптом у ній відчинилися двері і вийшов зелений інопланетянин.

— Доброго вечора, — проскрипів він.

— Вітаю! — відповів Миколай. — Це ви взяли мого мішка?

— Я. Хотів подивитися, що це таке і навіщо. Та нічого не зрозумів.

— Можна було запитати! Я б показав! Хочете?

— Хочу! — відповів інопланетянин.

Він віддав мішок святому Миколаю і вони полинули над Україною. Дорогою Миколай розповідав про добрі справи дівчаток і хлопчиків. Усі ті справи були записані в нього в товсту книжку. Залітаючи до осель, слухняним діткам Миколай клав під подушку подарунок, а неслухам — різочку.

— Яке гарне свято! — сказав інопланетянин. — А наші діти цього року зовсім неслухняні були. Ми просто не знали, що робити... А тепер — знаємо! Шановний Миколаю, чи не могли б ви і до наших дітей прилітати?

*Угорська народна казка
Переклад Костянтина Бібікова*

КУРОЧКА, МИШКА ТА ПІВНИК

Жили собі, були собі курочка, мишка та півник.

Якось курочка знайшла житнє зёрнятко. Знайшла його й закудукакала:

— Ко-ко-ко, ко-ко-ко! Гляньте-но, що я знайшла! Хто віднесе до млина?

— Я — ні, — сказала мишка.

— Я теж ні, — сказав півник.

Понесла курочка сама зернятко до млина. Мірощник змолов його на борошно.

— Хто понесе борошно додому? — спитала курочка.

— Я — ні, — сказала мишка.

— Я теж ні, — сказав півник.

Понесла курочка сама борошно додому.

— Хто замісить тісто на хліб? — спитала курочка.

— Я — ні, — сказала мишка.

— Я теж ні, — сказав півник.

Замісила курочка тісто сама.

— Хто затопить піч? — спитала вона.

— Я — ні, — сказала мишка.

— Я теж ні, — сказав півник.

Мірощник — той, хто працює у млині; мельник.

Кожна пригода — до мудрості дорога

Прочитай правильно

Заміслилися, найпрудкіший, вболівальники, відгукнулася, забезпечить, емблемою, засмутились, фотоапаратом, поскаржилась, покрасуватися, похнюпилися.
фо-то-ко-ре-спон-дент → фотокореспондент

Оксана Павлова

ЯКБИ Я МАВ ТАКІ КРОСІВКИ...

Якось звірі із Березового лісу запросили своїх сусідів із Соснового лісу взяти участь у змаганні з бігу.

Заміслилися лісові мешканці. Змагання — справа серйозна. Хто ж на таке зважиться без підготовки та тренувань?

— Я! Я буду змагатися! — охоче погодився зайчик. — Бо хто ж найпрудкіший у нашому лісі?

— Ми теж побіжимо, — вирішили лисичка з вовчиком. — Хіба ми гірші за зайця?

Новина про змагання швидко облетіла весь Сосновий ліс. У майбутніх бігунів з'явилися вболівальники. Відгукнулася й сорока, місцевий фотокореспондент. Що-що, а гарні світліни для газети вона забезпечить.

У день змагань усі зібралися на галявині. Бігуни з Березового лісу мали справжній спортивний вигляд: у фірмових майках з емблемою, у кросівках, яскравих картузиках. Зайчик, лисичка і вовчик аж засмутились,

Прочитай правильно

Забірвлення, непомітними, маскуватися, покружляла, попереджаю, комахоїдних.

- Читаючи казку, зверни увагу на те, що, крім вигадки і фантазії, у ній є наукові факти.

Микола Возіанов

СОНЕЧКО

Багато тваринок та комах мають забірвлення, яке робить їх непомітними для ворогів. А от Сонечко, навпаки, яскраво-червоне.

На це звернула увагу Гусінь:

— А ти, дороженький, не боїшся, що тебе хтось з'їсть?

Сонечко подивилося навкругі, але нікого не побачило, тож запитало:

— Вибачте, а хто це до мене говорить?

— Придивися до травинки, що росте поруч. Бачиш?

— Тепер бачу... То ви — Гусінь?

— Так. Я вмю добре маскуватися, щоб мене не з'їла якась птаха, — мовила Гусінь і одразу злякано загукала: — Ховайся мерщій! Зозуля летить!

Зозуля покружляла й полетіла собі далі.

— Бачиш, мене зозуля не помітила! — задоволено повідомила Гусінь. — Але чому вона не звернула уваги на тебе?..

Підручник М. С. Вашуленка для 3 класу містять такі цікаві твори для створення буктрейлерів.

Чарівний світ казки

У 2 класі ти вже читав (читала) українські народні казки про тварин та різні літературні казки. У цьому розділі ти прочитаєш народні і літературні **чарівні казки**.

Читай казки уважно і вдумливо, стеж за розвитком і послідовністю подій, визначай головну думку твору.

Чарівні казки іще називають **героїко-фантастичними**. Герої цих казок мають надзвичайну силу, а за допомогою чарів відбуваються дивовижні перетворення.

Прочитай правильно

Підлестилася, приступитися, навколішки, розженеться, ймєння, здоровєнню, захлинєється.

- Прочитай казку. Поясни, за якими ознаками можна зрозуміти, що ця казка чарівна.

Українська народна казка

КИРИЛО КОЖУМ'ЯКА

(Скорочено)

Колись був у Києві князь, і була в нього розумна та гарна дочка. І був тоді коло Києва змій. Щороку посилали цьому змієві дань: давали або парубка молодого, або дівчину. От прийшла черга й до дочкі самбого князя. Нічого не вдієш — коли давали городяни, треба і йому давати!..

Послав князь свою дочку в дань змієві. А змій як побачив красуню князівну, то й полюбив її одразу. От вона до нього якось підлестилася та й питається:

— Чи є, — каже, — на світі чоловік, щоб тебе подужав?

— Є, — каже змій, — у Києві над Дніпром живе кожум'яка, на ім'я Кирило. Як вийде на Дніпро мочити кожї, то не одну

Брати Якоб (1785–1863) і Вільгельм (1786–1859) Грімми — видатні німецькі казкарі. Обидва були вченими Берлінського університету. Вони створили граматику і словник німецької мови. Всесвітню славу їм принесли казки. Брати багато років збирали, записували та друкували народні казки, які мали величезний успіх у читачів.

Ці казки перекладено багатьма мовами світу. За казками братів Грімм створено багато вистав, мультфільмів і кінофільмів.

Прочитай правильно

Справдїться, надзвичайно, обдарбувати, стримїть, доброчєсність, одинадцята, знешкідити, повставали, торкнулась, справдїлися, розступїлися, розплющила, поسخплювались, веретєно.

ЗАЧАРОВАНА КРАСУНЯ

(Скорочено)

Давно-давно колись жили собі король і королева, і не було в них дітей. Щодня вони бідкалися:

— Ах, якби нам дитинку!

Але дітей не було та й не було!

І ось одного разу королева купалася, а з води вилазить жаба і каже до неї людським голосом:

— Твоє бажання справдїться. Не мине й року, як буде в тебе донечка.

І сталося так, як сказала жаба: королева народила дівчинку, та таку вже гарну, що король нетямився з радощів і справив пишний бенкет. На родині він запросив не тільки родичів, друзів, знайомих, а й чарівниць, аби вони були прихильні до дитини.

36

Казки маленькі, а розуму в них багато.

52

Казки з усього світу навчають добра.

Повість — прозовий твір, у якому зображено життя одного або кількох героїв упродовж тривалого часу.

Події, зображені в повісті, можуть бути реальними і вигаданими, казковими. Повість, у якій розповідається про казкові події та казкових героїв, називають **повість-казка**.

Прочитай правильно

Абра́скас, напризволя́ще, навшпіньки.

28

ПАПЕРОВІ КВІТИ

(Уривок із повісті-казки «Мала Баба Яга»)

Якось у неділю Малій Бабі Язі закортіло полетіти до міста й подивитися базар.

— Чудово! — зрадів ворон Абра́скас. — І я з тобою! Тут, у лісі, так самотньо, дерев сила, а людей обмаль. А в місті, та ще й на базарі, навпаки!

Та летіти на мітлі аж до самого базарного майдану вони не могли. Уяв'їть собі, який би там переполох зчинився! Чого доброго, ще й поліцію накликали б на свою голову. Тож сховали вони мітлу на околиці міста, у житі, а далі пішли пішки.

Базар уже вирував: господині, наймички, селянки, куховарки товпилися довкола прилавків. Жінки городників вихваляли свою городину, продавці садовини гукали раз у раз: «Купуйте яблука і груші!» Жінки рибалок запрошували до оселедців, ковбасник — до гарячих сардельок, гончар — до глечиків та мисок...

— Квашена капуста! Квашена капуста! — гукали тут.

— Кавуни, дині! Дині, кавуни! — кричали там.

Та найдужче було чути Якоба Дешевого.

- Прочитайте заголовок оповідання. Як ви думаєте, що означає це слово? Про що може йти мова в цьому творі?

ЛЬОДОХІД

По зимі, коли в Карпатських горах тануть сніги, скрізь у долинах виростають льодоходи. Не та стає й річка Уж.

Улітку Уж зовсім мілкий та спокійний — у багатьох місцях убрід перейдеш. А навесні прибуває велика вода, ламає кригу, плесо сплещеться, закипає бурюнами, і могутній потік мчить, мов шалений, зносячи все, що трапляється на його путі.

Якось Костик і Ярик пішли подивитися на льодохід. Ступили при березі на кригу. А вона — хрус! Відкололася й понесла хлоп'ят на бистринь.

Побачили бідолах люди. Біжать уздовж берега, щось вигукують, руками махають. А вдягти нічого не можуть.

Спустити б човна. Та де там! Крижини вмиг розтрощать його, як горіхову шкаралупку. Он як люто наповзають одна на одну. Навіть глянути страшно.

Ярик і Костик попріпадали один до одного. Зажмурились. Ні живі, ні мертві.

Коли відчули: спинилася їхня крижина. Пригнало її до порослого вербами острівця посеред ріки. Весь острівець затопило. А верхівки дерев із води стримлять. За них крижина й зачепилася.

— Хапайтеся за віття! Тримайтеся! — кричать до хлоп'ят із берега. — Он уже підмога йде.

І справді, з-за пагорба вигулькнув танк-всюдихід. Це хтось здогадався солдатів із сусідньої військової частини гукнути.

Зайшов танк у воду і став обережно наблизитися до острівця.

Усі, хто стояв на березі, затамували дух.

Світ не без добрих людей.

57

30

Не значачи броду, не лезь у воду.

Підручник М. С. Вашуленка для 4 класу містять також твори для створення буктрейлерів. Ми обрали декілька.

Прочитай правильно

Паву́тіннячко, скрікну́ли, співчу́тливо, попростува́ла, спанте́личена, почимчикува́ла.

Діана Амфт

ЯК ПОЛЮБИТИ ПАВУЧЕННЯ?

(Скорочено)

Маленька павучинка Леле вперше самотужки сплела павутиннячко, але чомусь не раділа цьому. Вона сиділа і думала. І раптом, щось надумавши, побігла до матусі.

— Мамо, — запитала павучинка Леле, — чому люди нас бояться?

— А чому ти вважаєш, що вони нас бояться? — здивувалася мама.

— Сьогодні повз моє павутиннячко проходили люди. Коли вони побачили мене, то голосно скрікнули: «Ой леле! Гидота яка!» — і повтікали, — пояснила засмучена павучинка.

— Знаєш, серденько, — сказала на те мама співчутливо, — на деякі питання не так просто відповісти відразу. Але якщо допитлива павучинка ставитиме багато запитань, то зможе знайти власні відповіді.

Леле замислилася. Раптом їй дещо спало на думку, і вона, сповнена піднесення, попростувала до дядечка Довгонога...

— Дядечку Довгоноже, чому люди нас бояться? — спитала Леле.

— Це дуже просто, — посміхнувся дядечко Довгоніг. — Бо не можуть зрозуміти, як ми так елегантно пересуваємося на своїх лапках, а вони спотикаються навіть на своїх двох ногах.

— То через це люди нас бояться? — здивувалася маленька павучинка і, спантеличена, пішла до свого двоюрідного брата Пуньки...

— Пунько, чому люди нас бояться? — запитала його Леле.

Дивосвіт літературної казки

Які літературні казки ви вже читали?

Назвіть спільні та відмінні риси народної та літературної казки.

Прочитай правильно

Довко́лишніх, напівпрозо́рий, розкуйовд́жений, простира́дло, обміркову́ючи, нетерпели́вився, заскрего́тав, надце́рбленими, пообси́паються, передсвіта́нковий.

Сашко Дерманський

МЛИН

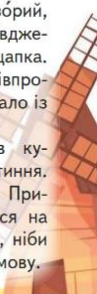
Стояв у степу дерев'яний вітряний Млин. Скрипучий, дуже старий — ось-ось розсиплеться од вітру.

Колись із ранку до вечора коло Млина була справжня веремія — люди з усіх довколишніх сіл везли сюди збіжжя молоти.

От і вирувало життя довкола!.. Давно це було...

А тепер у старому Млині вже ніхто нічого не молов — нові часи настали, електрика, прогрес. Сумував Млин за минулою. Тужливо йому було: кругом тихо, глухо, а в душі — пуста. Така пуста, що навіть Привид завівся. Привид як привид — звичайний, нічого особливого — напівпрозорий, кошавий, довге волосся зібране на маківці в розкуйовджений хвіст, ріденька борідка — неначе в молодого цапка. Одягнений він був у біле-білісіньке простирадло — напівпрозорі і мовби пошматовані собаками, що клаптями звисало із Привида й розвівалося під час полюту.

Цілісінькими днями Привид спав на горищі, в куточку — любив, щоб було побільше пилу й павутиння. А коли вечоріло і над степом випливав повний місяць, Привид випурхував із віконця в даху Млина і вмощувався на крилі вітряка. Він завжди робив на вітряку одне коло, ніби обмірковуючи, із чого почати, і лиш потім заводив розмову.

У підручнику М. І. Чумарної для 4 класу ми знайшли твори, які є сприятливими для створення буктрейлерів.

ПОДОРОЖІ ТА МАНДРІВКИ

Люди завжди хотіли пізнавати світ, в якому вони живуть, розкривати для себе нові таємниці, гартувати силу, утверджувати добро і правду на Землі.

А найдавнішими мандрівниками були герої казок.

ЯК ІВАН ДО СОНЦЯ ХОДИВ

Українська народна казка

Жив колись на світі парубок Іван. Був він небагатим, то й пішов до пана найматися. Пан прийняв його до стайні коней доглядати. А інші конюхи, що в стайні працювали, незлюбили того парубка. Вибрали йому найгірших коней. І хоч як Іван не старався — ті коні не тишили око своєю чистотою. Та ще й конюхи робили прикрощі Іванові: по-тай посипали його коней пилюкою, аби пан завжди лявав хлопця і називав ледацюгою. Гірко стало Іванові. Прийшов він до стайні, сів біля свого лошакка та й зажурився. А той лошак його і питає:

— Чого сумуєш, приятелю?

— Як же мені не сумувати, коли пан знову побив мене за те, що мої коні брудніші за інших!

— Не журися, я тобі пораджу. Відріж трішки волосся з мосі гриви, зроби щіточку та почисть нею коней.

От зробив так Іван — і його коні аж засяяли! Тепер пан побив інших конюхів.

Якось погнали ті конюхи коней на річку купатися та зустріли там стару-престару бабу. От вона і питається, хто це їх так б'є, що синці видно. Ті конюхи їй сказали, що пан б'є, бо їхні коні брудніші за Іванових.

— Купіть мені червоні чобітки — то я вам допоможу, — каже баба.

От принесли вони бабі чоботи, а вона й каже:

94

А цю чудову повість про Маленького принца написав знаменитий французький письменник Антуан де Сент-Екзюпері, який був льотчиком і літав по всьому світу. Його літак так і не повернувся з Африки, де він колись зустрівся зі своїм маленьким другом.

МАЛЕНЬКИЙ ПРИНЦ

Уривки з повісті

III

Чимало часу довелося згяти мені, аж поки я втямив, звідки він тут узявся. Маленький принц був дуже допитливий, проте моїх запитань він, здавалося, й не чув. Лише з випадкових слів пощастило мені потроху про все довідатися. Так, уздрівши вперше мого літака (я його не малюватиму, для мене це надто марудно), він поспитався:

— Що воно за штуkenція?

— Це не штуkenція. Воно літає в повітрі. Це літак. Мій літак.

І я з гордістю звістив йому, що літаю. Тоді він вигукнув:

— Як?! Ти впав із неба?!

— Авжеж, — скромно відказав я.

— Ото чудасія!..

І Маленький принц так дзвінко зареготав, що мені аж прикро стало від того. Я ж хотів, щоб моє лихо сприймали поважно. Потому він докинув:

— Отже, ти теж із неба! З якої ж планети?

Збганувши, що тут і криється розгадка його таємничої появи в пустелі, я зненацька спитав:

— То ти прибув з іншої планети?

Та він не відповів. Стиха хитаючи головою, він розглядав мого літака:

110

Як видно з прочитаних текстів, мандрувати можна по-різному. Всі діти дуже люблять пригоди, тому прагнуть подорожувати якщо не наяву, то хоча б у сні, як це зробила дівчинка Аліса. Вона жила в Англії в ті часи, коли дітям не дозволяли бігати, ходити в походи, і їхньою єдиною розвагою була гра в шахи чи карти. Пригоди Аліси відбувалися серед дивних істот і в дивному світі. Втім, ти переконаєшся в цьому, прочитавши уривок з повісті англійського письменника Льюїса Керрола «Пригоди Аліси в Дивокраї».

ПРИГОДИ АЛІСИ В ДИВОКРАЇ

Уривки з повісті

БІЛИЙ КРОЛИК

Була собі маленька дівчинка на ім'я Аліса, і якось навіснився їй предивний сон.

Хочеш почути, про що він?

Тоді слухай. Ось із чого все почалося. Наснилося їй, начебто повз неї жене, мов ошпарений, Білий Кролик; та не встиг він її поминути, як зненацька зупинився і витяг із кишени годинника. Чудасія, правда?

Чи бачив ти коли, аби Кролик мав при собі годинника та кишеньку, щоб туди його класти? Отож-бо. Хоча... Якщо вже Кролик при годиннику, йому слід мати для нього й кишеньку. Не носити ж його в роті! Аджє без лапок, отих, що спереду, Кроликові теж часом не обійтися, — коли треба тікати, певна річ.

Поглянь, які у нього рожеві очі (гадаю, всі Білі Кролики рожевоочі),

105

Першими наукові відкриття в астрономії зробили жерці Вавилону. Вони навчилися передбачати появу деяких небесних об'єктів. Стародавні єгиптяни вміли віщувати затемнення. А вчені Стародавнього Китаю першими виявили плями на Сонці та склали перший зоряний каталог. До нього увійшло 800 найяскравіших зірок.

Знання про положення на небі Сонця, планет і яскравих зірок із глибокої давнини використовувалися людьми для передбачування погоди. Це було важливо для землеробства. Перші наукові відкриття в галузі астрономії були зроблені більш ніж 4500 років тому!

Із книги «Найцікавіше про космос»

Астрономія — наука, що вивчає планети, зірки, комети, галактики, туманності та інші об'єкти космосу.

ЧИ ЗНАЄШ ТИ?..

Якщо «зліпити» в одну кульку всі планети Сонячної системи, то їхня маса буде в 750 разів меншою за масу Сонця.

ПЛАНЕТА РОЖЕВОГО СВІТАНКУ

Казка

Колись довкола Сонечка жила весела сімейка планет різних кольорів: жовта, голуба, зелена, рожева, золота, срібна і діамантова. Вони кружляли довкола Сонця, як діти у хороводі. Інколи ходили одна до одної в гості. Просто легенько торкалися поверхнями, перекидали місточки — і по них жителі переходили з однієї планети на іншу.

...Кожна планета мала свої дива, і жителі різних світів завжди могли щось цікаве побачити, чогось навчитися. Наприклад, жителі зеленої планети були дуже гарними садівниками. Вони розводили різні овочі, фрукти, на їхніх шовковистих луках

118

Також ми проаналізували підручник для 3 класу Н. Богданець-Білоskalенко, Ю. Шумейко). В ньому запропоноване завдання для перегляду готового буктрейлера.

випн. красиво осві, манетрину, ...

12. А про інші скарби (писанки, витинанки, вишивку тощо) ви можете прочитати в книжці «Катрусині скарби» З. Мензатюк. Якщо вам цікаво, то перегляньте в інтернеті буктрейлер до цієї книжки. Створіть удома власний буктрейлер до цього оповідання.

13. **Завдання для «художників».** Намалюйте квіти з петриківського розпису та калину. Для цього візьміть пензликом червону фарбу, а на кінчик — жовту та проведіть мазки, утворюючи квітку-цибулинку. А знаєте, чому в петриківському розписі квіти називають *цибулинками*? Раніше люди, прикрашаючи хати, розрізали навпіл цибулину, умочували у фарбу й ставили відбиток на стіні чи папері. Так створювали квіти. А щоб намалювати кетяг калини, можете використати патичок або вмочити у фарбу палець чи дитячу соску й ставити відбитки.

У підручнику М. С Вашуленко для 4 класу також є таке завдання – перегляд готового буктрейлера.

Крок 1. Вибір книжки для реклами.

Крок 2. Створення сценарію для буктрейлера, тобто продумати сюжет і написати текст. Важливо вибудувати сюжет таким чином, щоб читачеві неодмінно захотілося дізнатися, що ж буде далі. А дізнатися це можна, лише прочитавши книжку.

Крок 3. Наступний етап роботи — необхідно дібрати картинки, сканувати ілюстрації з книжки, зняти своє відео або ж знайти відео з тематики в інтернеті.

Крок 4. Записати озвучений текст, якщо це передбачено за сценарієм.

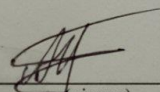
Подивіться буктрейлер, присвячений казці «Мауглі». Його створили читачі й читачки Старобільської дитячої бібліотеки, що на Луганщині. Чи сподобався він вам? А якою ви бачите рекламу цієї книжки? Обговоріть.

<https://cutt.ly/jg1DkUt>

Спробуйте разом із дорослими створити буктрейлер до своєї улюбленої книжки. До речі, ви зможете взяти участь у Всеукраїнському конкурсі буктрейлерів «*Оживають герої на екрані у рекламі*», що його проводить Національна бібліотека України для дітей.

135

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів
мають посилання на відповідне джерело.

_____ (підпис)